

**SEZAI KARAKOÇ'UN HÂTIRALAR'I IŞIĞINDA
NECİP FAZIL KISAKÜREK PORTRESİNE ÇERÇEVE ARAYIŞI**

SEARCH FOR FRAMEWORK FOR THE PROFILE OF NECİP FAZIL KISAKÜREK
IN THE LIGHT OF THE "MEMORIES" OF SEZAI KARAKOÇ

Büşra SÜRGİT*

ÖZET

Hâtıralar, şairlerin ve yazarların ruh ve fikir dünyasını anlamada başvurulan en önemli kaynaklardan biridir. Modern Türk şiirinin köşe taşlarından biri olan Sezai Karakoç'un *Diriliş* dergisinde yayımladığı "Hâtıralar" bu bağlamda önemli metinlerdir. Karakoç burada yalnızca kendi hayatını anlatmakla yetinmez, aynı zamanda üstadı olan Necip Fazıl Kısakürek'e geniş ölçüde yer verir. "Üstadım" diye andığı şairin verdiği toplumsal mücadele, hapisane yılları, maddi sıkıntılar ve kişisel zaafı birçok hatıradaki söz konusu edilir.

Anahtar Kelimeler: Sezai Karakoç, Necip Fazıl Kısakürek, "Hatıralar", *Diriliş* dergisi

ABSTRACT

Memories are one of the most important sources to understand the ideology of poets and writers. In this sense, "Hatıralar" are important texts, which are written by Sezai Karakoç, one of the cornerstones of modern Turkish poetry and were published in *Diriliş* literary magazine. In his writings, Karakoç not only mentions about his own life, he also tells a good amount about his master Necip Fazıl Kısakürek. The social struggles, years spent in jail, monetary and personal problems of this poet, whom he mentions as "My master" are mentioned in many of these memories.

Keywords: Sezai Karakoç, Necip Fazıl Kısakürek, "Hatıralar", *Diriliş* literary magazine

GİRİŞ: SEZAI KARAKOÇ ve "HÂTIRALAR" I

"Hâtıra", yaşanılmış olayların anlatıldığı otobiyografik eserlerin ortak adı olarak tanımlanır.¹ Hâtıra yazma düşüncesi, insanın birikimlerini başkalarıyla paylaşma ihtiyacından doğmuştur. Geçmiş olumlu ve olumsuz taraflarıyla yeniden yaşama, güncelle ve geleceğe taşıma düşüncesi, insanları hatıra yazmaya yönlendirmiştir. Hâtıra yazılarında yazar, kendi iç dünyasına yönelir, fakat bu yönelme dış dünyadan kopuk bir olgu değildir. Hâtıra yazarının birinci endişesi kendisini değil, yaşadıklarını anlatmaktır.² Bu nedenledir ki toplumsal olaylar ve şahıslar hatıralarda geniş yer bulur. Bu türün gelişimi ve tarihçesi incelendiğinde, Türk edebiyatının önde gelen birçok şair ve yazarının hatıra kaleme aldığı görülür. Diğer edebi eserlerde kendisini metnin arkasına gizleyen yazarın/şairin bu türde kendisi merkez konumdadır. Sanatçı yaşadıklarını kâğıda aktarırken ister istemez çevresindeki insanları da anlatır. Bunlar sayesinde edebiyat tarihlerinde yer almayan kişisel ayrıntıları öğrenmek mümkün olur. Bu bağlamda edebi şahsiyetlerin başka edebi şahsiyetler hakkında kaleme aldığı hâtıraların önemi bir kat daha fazladır.

Modern Türk edebiyatının öncü şairlerinden biri olan Sezai Karakoç'un (d.1933) "Hâtıralar"ı üzerinde dikkatle durulması gereken önemli yazılardır. Henüz kitaplaşmamış olan bu hâtıralar, *Diriliş* dergisinin yedinci ve son döneminde neşredilmiştir. "Hâtıralar" başlığını taşıyan köşe, 25 Temmuz 1988 tarihinden itibaren haftalık olarak çıkan derginin her sayısında düzenli olarak okurla buluşmuştur. Son hâtıra, 5 Şubat 1992 tarihli derginin 131-132-133. sayısına aittir.

Sezai Karakoç bu metinlerin farklı yerlerinde hâtıra türüne hangi perspektiften baktığını ve hâtıralarını hangi amaçla ölümsüzleştirmeyi arzuladığını açıklar. Karakoç, "tarihin atomları" diye nitelediği biyografilerin bir ihtiyaçtan doğduğunu, realiteyi aydınlattığını, bu yüzden bunların "her vakit değer kazanabilecek belgeler" olduğunu vurgular. Buna rağmen biyografi yazımı sırasında kendisini bekleyen iki çetrefilli sorunun varlığından yakınıyor. Bunlardan birincisi anıları ayıklama zorunluluğudur. Zira "her hayat,

¹ Orhan Okay, "Hâtırat", *DİA*, C.16, T.D.V. Yayınları, İstanbul 1996, s.445.

² Muzaffer Çandır, "Türk Edebiyatında Hâtıra Türü ve Samet Ağaoğlu'nun Hâtıra Kitapları", *Türk Dili Dergisi Anı Özel Sayısı*, S.246, T.D.K. Yayınları, Ankara 1972, s.53-54.

* Arş. Gör., Yıldız Teknik Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

sonsuzcasına zengin[dir].” Sayısız anı parçacığını barındıran hayatı bütünüyle vermek mümkün değildir. Bu durum yazarı ister istemez anılar arasında bir seçim yapmaya itecektir.

Hâtıraları kaleme alırken Karakoç'u üzen, endişelendiren, hatta önemli ölçüde yıpratın ikinci sorun, söz konusu yazıların otobiyografi türüyle iç içe geçmiş olmasından kaynaklanır. Otobiyografi yazmak, biyografi yazmaktan çok daha ağır bir yük yükler sanatçıya. Bu durumda o, “çok aziz” gördüğü geçmişine, kendi benliğine, ruhuna ve kalbine dönmek, yaşadığı acıları ve sevinçleri tekrar yaşamak mecburiyetindedir. Pişmanlıklarını, utançlarını, şaşkınlıklarını, kızgınlıklarını, özlemlerini ister istemez bu hâtıralara yansıtacaktır. Karakoç bu deneyimi “ateşten bir azab” olarak değerlendirir:

“Geriye dönmek belki kimileri için çok zevkli bir uğraştır. Ama benim için hiç de öyle değil. Baştan beri bir daha yaşamak demek olan hâtıraları gözden geçirmek, ateşten bir azab demek benim için. Ama öyle de olsa tecrübelerimizden yararlanacak birkaç kişi çıkacaksa, bu azaba katlanmaya değer...”³

Yazar aslında mizacına paralel olarak kişisel konularda susmak istemektedir. Öte yandan geçmişini anlatmak, hatası ve sevabıyla bugüne taşımak, bir şekilde hayatında rol oynamış kişileri anlatmak manasına gelmektedir. Bundan dolayı yazar zaman zaman uyandırılmaması gereken mahremiyetleri ihlal ettiği duygusuna kapılır. Hatta İslam mutasavvıfı İbni Arabî'nin bir sözünden yola çıkarak hâtıralarına dâhil ettiği kişilerin öte dünyada kendisinden davacı olacaklarını düşünür ve tedirgin olur:

“Muhyiddin-i Arabî Hazretleri, tasvir edilen kişilerin ahirette canlanarak ressamlarından davacı olacaklarını söyler. Hâtıralarını yazanlardan ise, kendisinden bahsedilenler mi yoksa bahsedilmeyenler mi ötede davacı olur diye düşünmekten kendimi alamıyorum.”⁴

Sezai Karakoç, 3 Ağustos 1990 tarihli köşesinde, hâtıralarını yazmış olmaktan pişmanlık duyduğunu açık bir şekilde dile getirir. Çünkü özellikle tatsız olayları betimlerken tarifsiz bir keder yaşamaktadır. Yazar yine de anıları vasıtasıyla geçmişin iç yüzünü naklederken genç nesilde taze bir bilinç yaratmanın mümkün olduğunu hatırlayarak teselli olur. Zaten hâtıraları yazmanın amacı geçmişin tecrübelerinden yararlanmak, acılarından ibret almak değil midir? Karakoç yine de tereddüt içindedir. Aşağıda alıntılanan pasaj yazarın çelişkili ruh dünyasını ortaya koymasına bakımından dikkate şayandır:

“Bütün bunları yazmaktan bir zevk duyduğumu sanmayınız. Aksine, çok büyük ıstırap duyuyorum. Hatta kimi zaman üzülüyor, “nerden başladım bu Hâtıralar'a?” diyorum kendi kendime. Ama bir kere başladık. Kader başlattı. Her hafta dergi yakama yapıyor ve istesem de istemesem de “bir parça” hâtıra koparıyor. Haftalık gıdası gibi. Bunda hâlâ bir tereddüdüm var. Bu Hâtıralar'ı yazmalı mıydım, yazmamalı mıydım?

³ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-I”, *Diriliş*, S.1, 25 Temmuz 1988, s.12.

⁴ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-XXXVII”, *Diriliş*, S.37, 3 Nisan 1989, s.9.

Bunda hâlâ bir tereddüdüm var. Ama madem ki yazmaya başladım, hakikatleri yazmalıyım. Bunları gizlersem okura ve camiaya, gençlere karşı görevimi yapmamış olurum...”⁵

Sezai Karakoç'u anılarını kaleme almaya sevk eden esas âmil, kendi hayat hikâyesi etrafında ortaya atılan iddialara cevap verme arzusudur. Yazar, 1960'lı yıllardan beri kendisini hedef alan ve epeyce bir yekûn tutan suçlayıcı ve aldatici yazılar yazılmasından şikâyetçidir. *Yanlışlıklar Komedyası*'nı hatırlatan iddialar arasında yazarın Nuruosmaniye Camii'nde cemaate namaz kıldırıldığı, “Monna Rosa” şiirini âşık olduğu bir kız için yazdığı, Maliye Bakanlığı'ndaki görevinden istifa ettikten sonra serbest mali müşavirlik yaparak geçimini sağladığı, liseyi bitirdikten sonra İstanbul'a yerleşip on üç yıl boyunca *Büyük Doğu* dergisinde maaş karşılığı çalıştığı gibi “yanlışlıklar, kasıtlı kasıtsız saptırmalar” mevcuttur. Karakoç'a göre sansasyon yaratmayı hedefleyen bu argümanlar bir süre sonra önemini yitirmeye mahkûmdur. Çünkü “milletin sevgisi ve değerlendirmesiyle çizilen portre” bunları silecek, değiştirecek ya da hoşgörü örtüsüyle kaplayacaktır. Büyük şair yine de okurların zihninde yanlış kanaatler uyanmasını önlemek ister. Karakoç, söz konusu iddiaların hepsine tek tek cevap vermenin imkânsız olduğuna işaret ederek hayat hikâyesini ana çizgileriyle anlatmaya karar verdiğini belirtir.⁶ O, anılarını yazıya döktüğü zaman bir anlamda “İşte benim yaşadığım hayat bu” demektedir. Böylece söz konusu iddialar ve iftiralar dolaylı biçimde yalanlanmış olacaktır.

Sezai Karakoç, doğum yeri olan Diyarbakır-Ergani'nin tarihçesinden başlayarak anılarını anlatmaya koyulur. Ailesini oluşturan bireylerin portrelerini çizdikten sonra kendi hayatını kronolojik sırayı takip etmek suretiyle nakleder. Sanatçı, taşrada geçen çocukluk ve ergenlik yıllarını, Mülkiye'de okurken kurduğu dostlukları, edebiyat dünyasına adım atışını, Diriliş düşüncesinin kalbinde ve ruhunda filizleniş sürecini oldukça detaylı bir şekilde okuyucuyla paylaşır. Bu arada Cemal Süreya, Mehmet Şevket Eygi, Fethi Gemuhluoğlu, Muzaffer Erdost, Ahmet Oktay gibi şair, yazar ve düşünürlerle olan şahsi yakınlıklarını da gündeme getirir.

Bu metinlerin tamamı okunduğunda şairliği ve fikir adamlığıyla modern Türk şiirine damgasını vurmuş bir şahsiyet olan Necip Fazıl Kısakürek (1904-1983)'in çok sık anıldığı fark edilir. Bilindiği gibi Kısakürek, şiiri ve sanatından ziyade fikirleriyle, “Büyük Doğu” düşüncesiyle, dahası “idealist” karakteriyle Sezai Karakoç üzerinde büyük bir tesir bırakmıştır. Karakoç, sayısız güçle karşılaşmasına rağmen inandığı davadan ömrü boyunca vazgeçmeyen bu şairi ergenlik yıllarından itibaren kendisine rehber edinmiştir. Bundan dolayı uzun müddet onun yanından ayrılmamış, zamanı ve gücü yettiğince Kısakürek'in davasını yürütmesine katkıda bulunmuştur. Onun Kısakürek'e olan bağlılığı,

⁵ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-CI”, *Diriliş*, S. 107-108, 3-10 Ağustos 1990, s.10.

⁶ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-II”, *Diriliş*, S.2, 1 Ağustos 1988, s.13.

Büyük Doğu düşüncesinden farklı bir yerde duran kendi “Diriliş” idealini oluşturduğunda bile zarar görmemiştir.

“Hâtıralar” okuyucuya, Necip Fazıl’ı değişik yönleriyle müşahede etme fırsatını verir. Şairin çektiği fikir çilesi, *Büyük Doğu* dergisini neşretme çabası, vazgeçemediği alışkanlıkları, dönemin politikacılarıyla ilişkisi, dönemin edebiyat dünyasında algılanış biçimi Sezai Karakoç’un gözünden metinlere yansıtılır. Biz bu makalede, hâtıralarda “Necip Fazıl Bey”, “Necip Fazıl Üstadımız” ve “Üstad” diye anılan Necip Fazıl’ı, Sezai Karakoç’un cephesinden ve perspektifinden incelemeye çalışacağız.

1. *Büyük Doğu* Dergisi İle Tanışma

Sezai Karakoç, Ergani İlkokulu’nu bitirdikten sonra Maraş Ortaokulu’na kaydolar. Şairin *Büyük Doğu* ile tanışması da bu yıllara rastlar. Başarıyla göz dolduran ve okulunda parmakla gösterilen Karakoç, bir cumartesi günü arkadaşlarıyla beraber vakit geçirmek isteğiyle çarşıya çıkar. Gezerken caddenin köşe başlarında, duvarlarında asılı büyük afişler dikkatini çeker. Afişlerde *Büyük Doğu*’nun yakın bir tarihte “bir nâr-ı beyzâ” gibi çıkacağı müjdelenmektedir. Karakoç, bu sırada on dört yaşındadır.⁷ İsmi ilk defa duyduğu derginin çıkışını sabırsızlıkla bekler ve bir bayiye sınırlı sayıda dağıtılan *Büyük Doğu*’yu temin eder. Aynı zamanda bir arkadaşı aracılığıyla *Büyük Doğu*’nun önceki sayılarını da gözden geçirme fırsatını bulur.

Karakoç bütün bu okumalar sonucunda tarifi mümkün olmayan bir hayret ve sevinci bir arada yaşar. Öncelikle bu dergi onun âşına olduğu hepsi de birörnek kitap, gazete ve dergilerden oldukça farklı bir kulvarda durmaktadır. Hem politik hem sosyal açıdan kişiler ve kurumlar üzerinde hissedilebilir bir baskı oluşturulduğu, insanların inancını dile getirmeye çekindiği, ezanın Türkçe okunduğu kritik bir zaman diliminde, *Büyük Doğu*, İslam’ı cesur bir şekilde savunmaktan çekinmemektedir. Egemen güçlerle uzun soluklu çatışmalara girmeyi göze alan dergide yer alan yazılarda İslami bir duyarlılık dikkat çekmektedir. Üstelik bunu İstanbul’da yaşayan, Fransızca bilen, çağdaş bir üslubu benimseyen bir entelektüel, Necip Fazıl Kısakürek başarmaktadır.

Karakoç, eski harfleri kendi gayretiyle öğrenip *İlmihal*’i, *Dürr-i Yekta*’yı, *Siyer-i Nebi*’yi, İslam tarihini şevkle okuyan, fırsat buldukça okulda gizli gizli namaz kılan maneviyatı güçlü bir öğrencidir. Arkadaşları dışarıda oyun oynarken o, devamlı okumaktadır. *Büyük Doğu*’da dile getirilen fikirler, henüz ergenlik çağındaki Karakoç’un kalbinde umut tohumları yeşertir, ona güç verir:

⁷ Karakoç, hâtıralarında dergiyle tanışma tarihini net bir biçimde belirtmez. Bununla beraber derginin birkaç ay sonra “Sultan Abdülhâmid’in Ruhundan İstimdad” şiirini neşrettiği gerekçesiyle kapatılması ve Necip Fazıl’ın tutuklanarak hapse atılması gibi olayların 1947 yılına rastladığı göz önünde bulundurulduğu zaman bu tarihin 18 Nisan 1947 olduğu anlaşılır.

“O güne kadar İslam, içimizde sakladığımız bir inanç idi. Kimselere pek açılmıyorduk. Yasak, mağdur ve mazlum bir düşünce gibiydi ruhumuzda. Ama işte görmüştük, İstanbul’da çıkan bir dergide onu çağdaş bir üslupla savunan bir kalem vardı. İslam’ın yükselen, yeni, canlı sesiydi bu. Bu, benim için büyük bir mutluluk olmuştu. Çünkü bir umut doğmuştu: Bütün sıkıntıları göğüsleyebilirdim.”⁸

Dergi birkaç sayı yayımlandıktan sonra Rıza Tevfik’in “Sultan Abdülhamit’in Ruhundan İstimdâd” başlıklı şiirini neşrettiği gerekçesiyle kapatılır. Necip Fazıl “Türklüğe hakaret” suçlamasıyla yargılanır ve on beş ay hapistedir.

Sezai Karakoç, Gaziantep Lisesi’nde öğrenim görürken Batı edebiyatına açılır. Shakespeare, Gide, Goethe ve Dostoyevski gibi kilit isimleri okuma programına dâhil eder. *Varlık*, *Ülkü*, *İnsan*, *Oluş*, *İstanbul* gibi dergileri inceler. Bu arada çıktığı sürece *Büyük Doğu*’yu izlemeyi ihmal etmez. *Büyük Doğu*, yavaş yavaş Karakoç’un bakış açısını şekillendirmeye başlar. Karakoç zamanla kültür ve medeniyet meselelerine Kısakürek’in perspektifinden yaklaşır. Ünlü şairin ismiyle özdeşleşen *Büyük Doğu*, Karakoç’un gözünde “İslam’a dayanan yeni bir ideolojinin organı[dır]”. Bundan dolayı ona herkesin içtenlikle bağlanması lâzımdır. İdealist öğrenci bu düşünceden yola çıkarak okulda “gizli gizli” kendisine yandaş aramaya koyulur. Özellikle Kısakürek’le hemşeri olan Maraş kökenli arkadaşlarını *Büyük Doğu* okumaya davet eder. Fakat bu telkinleri çoğunlukla başarısızlıkla sonuçlanır. Çünkü öğrenciler onunla aynı düşünce ve heyecanda kaynaşmak yerine daha fazla ders çalışmayı seçerler.⁹

Sezai Karakoç’un *Büyük Doğu*’yu özümseyerek takip etmesi, dahası arkadaşlarına tavsiye etmesi, lise yönetiminin hoşuna gitmez. Kısakürek, o dönemde modernleşmeci zihniyet için kabullenilmesi mümkün olmayan, dahası rejimi tehdit eden ürkütücü bir figürdür. Bundan dolayı hocaları, şairin davasınının, Karakoç’un zihnini bulandırmasından, ona tehlikeli fikirler aşılamasından kaygılanırlar.

Karakoç’un bu “vahim” durumu Gaziantep Lisesi’nde ciddi bir şekilde tartışılır. Fransızca hocası Necip Fazıl için “Eline fırsat geçerse, Ahmet Emin’i de, bizi de keser.” diyerek korkusunu açığa vurur. Müdür, “aykırı” davrandığını düşündüğü öğrencisini inatçı tutumundan vazgeçirmek için türlü yollara başvurur. Neredeyse bütün hocaları onu bir köşeye çekip ideolojisine sırtını dönmesini salık verirler. Öte yandan Karakoç, Necip Fazıl’ın casusu olan bir “vatan haini” diye itham edilmesine rağmen teslim bayrağını çekmez. Dolabında sakladığı *Büyük Doğu*’ları kendisinden almak isteyen edebiyat hocasına şiddetle muhalefet eder. Hatta “Ben okuldan atılsam bile davamdan vazgeçmem” diyecek kadar radikal bir tavır sergiler.

⁸ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-XXX”, *Diriliş*, S.30, 13 Şubat 1989, s.9.

⁹ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-XXXIV”, *Diriliş*, S.34, 13 Mart 1989, s.9.

Sezai Karakoç, 7 Nisan 1989 tarihli “Hâtıralar”da derslerinde büyük bir başarı göstermesinin, okuldan atılması yönündeki planlara engel teşkil ettiğini ifade eder. Çalışkan olmasının yanı sıra edepli, ağırbaşlı ve yeteneklidir de. Yine de “sert görünüşlü” okul müdürü, *Büyük Doğu*'nun onda olumsuz tesirler bırakıp bırakmadığından emin olabilmek için trajikomik bir çözüm bulur: Büyük Doğu mücadelesinin içeriği konusunda Karakoç'u sorguya çeker. Karakoç, her gün *Büyük Doğu* ciltleri koltuğu altında, müdürün odasına gider. Davasının çeşitli meselelere hangi perspektiften baktığını, ezber konusunu anlatan bir çocuk gibi izah etmeye çalışır.

“Bir müddet sonra sert görünüşlü tarih hocamız Müdür beni çağırır. “Büyük Doğu'daki fikirlerin ve davranışın ne olduğunu, her gün derslerden sonra gelip bana anlatacaksın” dedi. Ben de günlerce, koltuğumda dergiler, ikinci vakti müdürün odasına taşımır dururdum. “İstiklal Savaşı için ne düşünüyorsunuz? İnkılâplar hakkında ne düşünüyorsunuz?” gibi sorular soruyordu. Ben de bildiklerimden, okuduklarımdan dilim döndüğü kadar anlatıyordum. 10-15 gün kadar sürdü bu.”¹⁰

Karakoç bütün olumsuz bakışlara ve engellemelere rağmen Büyük Doğu düşüncesinin prensiplerine inanmaktan vazgeçmez. 1949'da derginin üyelik için yaptığı çağrıya katılır ve üyelik kartı edinir.

Şair 1950'de lise son sınıfta okurken ilgi alanını genişletir. Her dersten pekiyi alma tutkusunu bir tarafa bırakır. Okulun duvar gazetesini yönetirken şiir ve mensur şiir çalışmalarıyla meşgul olur. Bu yıl içinde Mehmet Leventoğlu imzasıyla *Büyük Doğu*'ya “Sabır” başlıklı şiirini gönderir. Bu metin, 17 Şubat 1950'de dergiye gelen üç yüz şiir arasından seçilerek yayımlandığını belirten bir notla *Büyük Doğu*'nun sayfalarında yer bulur. Karakoç, yayımlanan bu şiirini aklında kaldığı kadarıyla hâtırasına almıştır.¹¹

“İlim:
merdiven daya
çık aya

iman:
al eline bastonu
sonu
sonsuz yürü
sürü sürü
putları kıra kıra
var (var)a”

¹⁰ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-XXXVIII”, *Diriliş*, S.38, 7 Nisan 1989, s.12.

¹¹ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-XXXIX”, *Diriliş*, S.39, 14 Nisan 1989, s.10.

2. Necip Fazıl ile Tanışma

Sezai Karakoç 1950 yılında Gaziantep Lisesi'nden mezun olduğunda yüksek öğrenimine İstanbul'da devam etmek ister. Bu sayede ülkeyi içinde bulunduğu çıkmazdan kurtaracağına inandığı Büyük Doğu hareketine ve Necip Fazıl'a daha yakın olacaktır. İdeali doğrultusunda “bir er gibi çalışmak[tır]” niyeti. Hakikat uğruna çalışıp çabalamayı kendi istikbalinden bile önemli görmektedir. Diğer taraftan ailesini güçlkle geçindirebilen baba Yasin Karakoç meseleye başka bir pencereden bakmaktadır. Ona göre Sezai, başarılı öğrencilere burs imkânı sağlayan Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi veya İlahiyat Fakültesi'nde öğrenim görmelidir. Karakoç, şansını zorlayıp burs imkânlarını araştırmak amacıyla İstanbul'a gider. Burada Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin sınavlarına “gönülsüz” olarak girer.

Bu sırada Necip Fazıl Kısakürek, dergisinde “Sultan Abdülhâmid'in Ruhundan İstimdad” şiirini yayımladığı için ikinci kez Türklüğe hakaret suçundan yargılanır. Mahkemeye tanık olarak çağrılan ve güçlkle yürüyebilen Rıza Tevfik “Bu adam bu şiiri nereden bulmuş?” diye yakınmaktan kendini alamaz. Tam da cezanın kesinleştiği zaman Demokrat Parti iktidara geçer ve genel af ilan edilir. Dışarıya salıverilen sanıklardan biri de Necip Fazıl olur.

Büyük Doğu şairinin durumunu yakından takip eden Sezai Karakoç tahlileyi, “Hapishane kapısı açıldı. İlk olarak Büyük Doğucu Necip Fazıl Kısakürek'in çıktığı görüldü” şeklinde duyuran gazetelerden öğrenir. Yıllardır mücadelesine uzaktan tanık olduğu önderiyle tanışabilmek umuduyla Vilayetin karşısındaki Büyük Doğu idarehanesine gider. Heyecanla içeri girer ve sessizce çalışmakta olan çalışanlara “Selam size” der. Bu, Büyük Doğu camiasında uygulanan bir ritüeldir. İki kişi karşılaşıncı biri “selam size” diyecek, öbürü de “size selam” diyerek karşılık verecektir. Ne yazık ki şairin selamına kimse karşılık vermez. Ayrıca Üstat Ankara'dadır. Karakoç bu duruma aldırılmaz ve idarehanenin işlerine yardım eder. Birkaç gün sonra pardesülü biri hızla içeri girer ve çalışanlarla heyecanla konuşur. Babacan tavırlarıyla dikkat çeken bu adam, üstattır. Karakoç, 28 Nisan 1989 tarihli anısında Kısakürek'le tanışmasını şöyle anlatır:

“Bir gün yine çalışırken pardesülü, koltuğunun altında çanta, üstad hızla içeri girdi. “Ankara'dan size müjdelirim var çocuklar” dedi. Menderes'le görüştüğünü ima etti. Coşkuluymdu. Sonra beni gördü. Kendimi tanıttım.”¹²

1950 yılının yaz aylarında gerçekleşen bu tanışma esnasında Kısakürek kırk altı, Karakoç on yedi yaşındadır. Üstat kendisine samimiyetle inanan bu genci Moda'daki evine, kahvaltıya davet eder. Karakoç, birçok üniversiteli gencin katıldığı bu sohbetlerde bulunmaktan zevk alır. Aynı günlerde sınav

¹² Sezai Karakoç, “Hâtıralar-XLI”, *Diriliş*, S.41, 28 Nisan 1989, s.9.

sonuçları açıklandığında Mülkiye'yi burslu olarak kazandığını öğrenir. Artık Ankara'ya gitmek mecburiyetindedir.

3. Ankara'daki Buluşmalar

Sezai Karakoç şanslıdır çünkü Ankara'da yaşarken Necip Fazıl'ı sık sık görme fırsatını bulur. Üstelik şair, Ankara'ya geleceğini önceden o sırada haftalık olarak yayımlanan *Büyük Doğu* dergisinde duyurmaktadır. Kısakürek ve gençler Ulus'ta bulunan İstanbul Kıraathanesi ya da Havuzlu Kahve gibi mekânlarda bir araya gelirler.¹³ Bu buluşmalarda gençler genellikle konuşmaz, üstatlarını dinlerler. Buna ilave olarak İstanbul'a dönmek istediğinde onu kalabalık bir grup halinde uğurlarlar. Ankara Garı'ndaki bu uğurlamalar dikkat çeker. Öyle ki görenler "Acaba kimdir bu uğurlanan?" diye meraka düşerler.¹⁴

Bu sıralarda Mülkiye'deki derslerini takip eden Sezai Karakoç şiire değer vermemektedir, okuması "hasbi[dir]". Yine de zaman zaman şiir kaleme almaktan kendini alıkoyamaz. *Hisar* dergisine gönderdiği "Rüzgâr" başlıklı şiiri o aylarda yayımlanır. Aslında *Hisar*'ın "ideolojik hiçbir yanı bulunmaması", "sanatta da yeniye tepkiden ibaret kalması" Karakoç'un onu benimsemesine engeldir. Derginin fonksiyonu Orhan Veli akımına muhalefetten ibarettir. Genellikle romantik şiirlere yer veren yayın organında "büyük bir yetenek atılımı da görünm[emektedir]".¹⁵ Bu yüzden Karakoç'un *Hisar*'la kaynaşması mümkün değildir. Hâl böyleyken Karakoç'un şiirini *Büyük Doğu*'ya göndermemesi, çeşitli vesilelerle yayın politikasını ve zihniyetini eleştirdiği *Hisar*'ı tercih etmesi şaşırtıcıdır.

"Hâtıralar" yazarı, paradoks gibi algılanabilecek bu durumu şöyle açıklar:

"Birçok şiir yazıyordum. Ama bunları yayımlamayı düşünmüyordum. Ankara'da edebiyat dergisi olarak *Hisar* çıkıyordu. Ancak sağcılık görüntüsüne rağmen onunla fikirce bağdaşmam mümkün değildi. Sanatta da bir durağanlık içindeydi. Bir şiirden sonra ona şiir göndermedim. Başkaca da bir dergi yok. *Büyük Doğu*'ya gelince. O, davamızın dergisiydi. Onda sanat ve şiire az yer verildiği gibi kendimi ona layık da görmediğimi söyleyebilirim o zamanlar."¹⁶

Sezai Karakoç, ürünlerini, milli ve manevi ülküsüyle kesiştiğini düşündüğü *Büyük Doğu* dergisinde yayımlamayı uygun görmemektedir. Onun amacı derginin faaliyetlerine mümkün olduğunca katkıda bulunmaktan ibarettir.

¹³ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-XLIV", *Diriliş*, S.44, 19 Mayıs 1989, s.5.

¹⁴ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LXIII", *Diriliş*, S.63, 29 Eylül 1989, s.10.

¹⁵ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-XLIX", *Diriliş*, S.49, 23 Haziran 1989, s.7.

¹⁶ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-XLV", *Diriliş*, S.45, 26 Mayıs 1989, s.8.

İsmi duyurmadan, sessiz bir şekilde derginin mutfağında hizmet etmeyi yeğlemektedir. Bu arada *Hisar*'a yalnızca bir şiirini gönderir.¹⁷

4. Kumarhane Baskını Olayı

1951 baharında C.H.P.'ne üye olan üniversiteli gençler "harekete geçirilirler" ve Necip Fazıl'ı kınamak amacıyla Bâbüâli'de, *Büyük Doğu* dergisi yazıhanesi önünde protesto düzenlerler. Diğer taraftan Ankara Üniversitesi'nin muhtelif bölümlerinde okuyan ve kendilerini "milliyetçi-mukaddesatçı" olarak tanımlayan gençler, bu durumdan rahatsız olurlar. Bâbüâli'deki protestoyu durdurmaya İstanbul Valisi Fahrettin Kerim Gökay'ı şikâyet etmek için Başbakanlığa çıkarlar. Bu kıpır kıpır topluluk içinde Sezai Karakoç da bulunmaktadır. Başbakan Menderes, gençlere, olayları önleme konusunda teminat verir.

Fakat daha bu hadise nihayetlenmemişken İstanbul'da inanılması güç bir skandal patlak verir: Beyoğlu'nun meşhur bir kumarhanesine baskın yapılmıştır. Gözaltına alınanlar arasında Necip Fazıl da bulunmaktadır. Üstelik gazeteler sansasyon yaratmak için söz konusu haberi baskın esnasında çekilmiş bir fotoğrafla zenginleştirmişlerdir. Mahkeme gözaltına alınanları bir gün sonra serbest bırakır.

Fırsatı ganimet bilen yazılı medya, gelişim evresinde olan Büyük Doğu Cemiyeti'ni alaşağı etmek için elinden geleni yapar. Necip Fazıl'ın itibarını sarsmak amacıyla bazı yazarlar ona "süperdürüşit" adını takar, aleyhine veriştirip dururlar. Karikatürler çizip fıkralar üretirler. Bütün bu olaylar cereyan ederken *Büyük Doğu* dergisi kapatılır. Üstadına tam bir bağlılık içinde bulunan Sezai Karakoç, onun kumar oynayacağına ihtimal vermemiştir. Geçmişte böyle bir tutkusu olsa bile öğrenciler dergisi önünde protesto yaparken o nasıl kumar oynayabilir?

Dedikodular kamuoyuna hızla yayılırken Necip Fazıl *Büyük Doğu*'nun daha fazla zarar görmesini önlemek için bazı beyanlarda bulunur. Olay mahalline röportaj yapmak için gittiğini söyler. Başka bir açıklamasında da yazıhaneyi savunacak bir fedai bulmak için kumarhanede bulunduğunu dile getirir. Ayrıca "basının baştan ayağa tüm kirli çamaşırlarını ortaya saçtığı" *Maskenizi Yırtıyorum* adlı bir kitap yayımlar. Yine de bu çabalar derginin ve cemiyetin itibarını kurtarmaya yetmez. Karakoç'a göre bu olayda Üstat, "istikrarlı bir savunma" yapamaz. Bu olumsuz şartlar altında Büyük Doğu idealine şevkle sarılan gençler davadan hızla uzaklaşırlar ve toplum nazarında daha saygın bir konumda olduğunu düşündükleri Bediüzzaman Said Nursi'ye

¹⁷ Şairin 1952'de kaleme aldığı ünlü "Monna Rosa" şiiri aynı yıl *Hisar*'da yayımlanır. Fakat şiir, dergiye Sezai Karakoç'tan gizli olarak Cevat Giray tarafından gönderilmiştir. Bkz. Sezai Karakoç, "Hâtıralar-XLIV", *Diriliş*, S.44, 19 Mayıs 1989, s.7.

bağlanırlar. Karakoç, olayın, dava üzerindeki yıkıcı tesirini hâtıralarında şöyle ortaya koyar:

“Ama Büyük Doğu Cemiyeti dağılma noktasına gelmişti. Birçok kişi, daha Büyük Doğu fikrine ısınma aşamasında iken vazgeçmeye başlamışlardı. Birçok genç daha o zaman Büyük Doğu’yu bırakıp Risale-i Nur talebesi oldu. Bediüzzaman eski nesle mensup olmakla birlikte, Risale-i Nur gençlik arasında Büyük Doğu’dan sonra tanınmaya başlamıştı. Kumar hadisesi üzerine Risale-i Nur talebeleri arasında bir artma ve patlama oldu. Sanırım, Bediüzzaman’ın yaşlılığı, uzaktan eski İslam âlimi görünümü, mütevazı ve riyazetli, münzevi, skandalsız yaşantısı, bu olay üzerine ağır basmış, bir nevi daha yeni yeni Büyük Doğu’ya alışan gençler, Risale-i Nur hareketine transfer oluşlardı.”¹⁸

Karakoç olayın en fazla “yeni yeni parlamaya başlayan Nurculuğun işine yaradı[ğın]” vurgular. Ona göre Kısakürek’in belirttiği sebeplerle ya da eski zaafılarına mağlup olarak orada bulunmasından daha önemli bir gerçek, baskının bir komplo olduğu gerçeği dikkatlerden kaçmıştır. Bu olay, “Gelişen Büyük Doğu Cemiyeti’ni dağıtmak ve oluşan itibarı yok etmek için basın, karanlık güçler ve hatta hükümetin ele ele ver[erek]” çizdiği planın bir parçasıdır.

Genç şaire göre kısa vadeli düşünen hükümet de bu oyuna katılmıştır. Yeni kurulmuş olan Büyük Doğu Partisi’nin siyasi arenada büyük bir başarı göstermesine kesin gözüyle bakıldığı için Halk Partililer, Menderes’i “Bu parti ileride büyür, sizi de ileride siler süpürür” sözleriyle kandırmış olmalıydılar. Nitekim kısa zaman içinde Büyük Doğu Cemiyeti ile Büyük Doğu Partisi kapatılır. Bu tabloda Büyük Doğu üyelerinin de payı vardır. Çünkü onlar bir anlık zaafa kapılmış olsa bile liderlerinin etrafında sınımsız kenetlenmemiş, karşı tarafa bu tür komplolarla çözülemeyeceklerini ispat edememişlerdir.

Görüldüğü gibi büyük düşünür Sezai Karakoç, çarpıcı sonuçlar doğuran kumar hadisesine anılarında büyük yer ayırmıştır. Esasen o, bu acı hâtırayı açık bir şekilde kaleme almasının bazı çevrelerde hoş karşılanmayacağından emindir. Yine de herkesin bildiği, gazetelerin yazdığı bir olayı gizlemenin “devekuşu politikası” uygulamakla eş anlamlı olacağına inanır. Bu, sadece Necip Fazıl’ı değil tüm Türkiye’yi yakından ilgilendiren, sosyo-politik açıdan iz bırakmış bir gelişmedir. Bundan dolayı gerçeklerden kaçmak yerine bağına taş basarak ilk İslami amaçlı partinin ne gibi sebeplerle kapandığını açıklamayı bir görev bilmiştir.

“Belki bazıları benim bu tür olumsuz hâtıraları yazmamı yadırgayacaklardır... Gereğinde bağrımıza taş basarak, gerçeği, yalnız gerçeği göz önünde tutmalıyız. Hiç kimsenin bilmediği bir olay, ya da zaafı yazmamak olabilir. Ama gazetelerin yazmış olduğu, orta ve daha yukarı yaşta olanların bildiği, Partinin kapatılması ve akımın yaygınlaşmasında son derece etkili bir olayı gizlemek deve kuşu politikası olurdu. Bunu Üstad da istemezdi. Hâtıralarını yazdığı kitaplarda, bu iptilası üzerinde durmuş ve

¹⁸ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-XLVI”, *Diriliş*, S.46, 2 Haziran 1989, s.7-8.

azabını dile getirmiştir. Ben işin psikolojik ve kişisel yanından çok sosyolojik cephesi üzerinde durmayı gerekli gördüm.”¹⁹

5. *Büyük Doğu’nun Tekrar Çıkışı*

Sezai Karakoç yaz tatillerinde Ergani’ye döner ve harçlığını kazanmak için çeşitli işlerde çalışır. 1951 yazında memleketindeyken *Büyük Doğu* dergisi tekrar yayımlanır. Üstadın kumar baskını üzerine basın dünyasının iç yüzünü açıkladığı *Büyük Doğu’nun* ünlü 54. sayısı bu sırada okurla buluşur. Karakoç, bu yazılarındaki üslubundan Necip Fazıl’ın “olayın şokundan yavaş yavaş kurtulduğu[na]” kanaat getirir. Şair yakın bir tarihte dergisini günlük gazeteye dönüştüreceğini müjdelemektedir. Nitekim sonbaharda *Büyük Doğu* ilk kez günlük olarak neşredilir. İlk günkü manşet “Müslümanlar! İşte şimdi sizin de bir gazeteniz var” şeklindedir.²⁰

Necip Fazıl, o yıl vakit buldukça Ankara’ya uğramaya devam eder. Kahvehanelerde ya da politikacı ve gazeteci kimliğiyle tanınan Osman Yüksel Serdengeçti’nin yazıhanesinde gençlerle bir araya gelir. Milliyetçilik konusunun irdelendiği bu toplantılar hükümetin dilindedir.

Bir seferinde Ankara Üniversitesi’nde asistan olan ve “Türkçülüğü temsil eden” Erhan Löker, arkadaş grubuyla beraber bu toplantılardan birine katılır. Sohbet sırasında Necip Fazıl, ısrarla milliyetçiliğin bir psikoloji olarak kabul edilmesi gerektiğini söyler. Löker, soru sormak için izin alır ve coşkuyla konuşmaya başlar. Fakat soru soracağı yerde yarım saat söylev verir. Mülkiye’nin ikinci sınıfında okuyan Sezai Karakoç bu durum karşısında oldukça hiddetlenir. Çünkü oraya Kısakürek’in sohbetinden istifade etmek amacıyla gitmiştir. Bundan dolayı daha fazla tahammül edemez ve karşısındaki gençten sorusunu bir an önce sormasını ister. Bu söz üzerine zaten gergin olan ortam iyice elektriklenir. Löker ve arkadaşları ayağa kalkarak “Sizde hürriyet yok. Siz insana söz hakkı vermezsiniz!” diyerek salonu terk ederler. Karakoç, bu can sıkıcı olay üzerine üstadının kendisine sitem ettiğini belirtir. Çünkü gizli gayesi Türkçülerle uzlaşma olan toplantı, genç şairin sert tepkisi yüzünden dağılmıştır.²¹ Böyle de olsa Necip Fazıl, Karakoç’a darılmaz.

Yukarıda işaret edildiği gibi Necip Fazıl Kısakürek’in sohbetini onlarca genç ilgiyle takip eder. Bununla beraber Sezai Karakoç’un bu gençler arasındaki yeri bambaşkadır. Üstatla sürekli temas hâlinde olan, onun sayısız sıkıntısına tanıklık eden kendisidir. Yine de bir arada bulduklarında Karakoç, çoğunlukla konuşmaz. Necip Fazıl’a hürmette kusur etmemek için söz ve davranışlarına azami seviyede dikkat eder. Onu can kulağıyla dinler, gerekmedikçe soru bile

¹⁹ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-XLVI”, *Diriliş*, S.46, 2 Haziran 1989, s.16.

²⁰ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-XLVII”, *Diriliş*, S.47, 9 Haziran 1989, s.8.

²¹ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-XLVIII”, *Diriliş*, S.48, 16 Haziran 1989, s.8.

sormaz. Onun ilgisini çekmek için aşırılıklar yapmaktan ya da bilgiçlik taslamaktan kaçınır. Hatta kendisiyle iftihar ediyor gibi bir algı doğmasına yol açmamak için üstadın kitaplarını okuduğunu ima etmekten bile uzak durur. Şiir yazdığını ve *Mülkiye* dergisini çıkardığını gizler. Onun bu mütevazı tutumu sebebiyle üstadın, Karakoç'un şahsiyeti ve müktesebatı hakkındaki bilgisi, çok uzun sürede teessüs etmiştir. Aşağıda alıntılanan pasajda Karakoç bu gerçeğe işaret eder:

"N. Fazıl Üstadımızın sohbetlerinde genellikle ben konuşmaz, soru sormaz, dinlerdim. Bütün eserlerini ve *Büyük Doğuları* ve hakkında yazılmış hemen hemen her yazıyı okumuş bulunmakla beraber, bunları hiç söylemez ve belirtmezdim. Şiir yazdığımı, hatta bir şiirimin *Büyük Doğu*'da çıktığını bile söylemezdim. Ancak çok zaruri hallerde, bir konuda bir ismin akla gelmemesi hallerinde gereken kelimeyi hatırlatırdım..."²²

Karakoç, anılarının değişik yerlerinde Üstat ile münasebetinin yanlış yorumlanmasından dert yanar. İdeal ve dava gibi kavramlardan bihaber olan kimseler, maalesef ikilinin yakınlığını, içli-dışlı iki dostun samimi ilişkisi olarak algılamışlardır. Oysa Kısakürek'le aralarındaki ilişki şahsi temellere dayanmamaktadır; kesinlikle "kişisel olmayıp bir ideal ilişkisidir."²³

6. Malatya Davası

Sezai Karakoç, Necip Fazıl'a acı veren meşhur Malatya olayı ve Malatya davasını 14 Temmuz 1989 tarihli hâtırasından başlayarak anlatmaya koyulur. 1952 yılının Kasım ayında Başbakan Adnan Menderes bir konuşma yapmak için Malatya'da bulunduğu sırada *Vatan*'da yazan muhalif gazeteci Ahmet Emin Yalman silahla vurulur. Fakat suikasttan sağ kurtulur.

Karakoç'a göre şaşkına dönen Menderes, söz konusu olayda bir payı olmadığını gösterme arzusuna kapılır. Çünkü muhalif olması, kamuoyuna, Ahmet Emin'i vurduranın Başbakan olduğunu düşündürebilir. Menderes bu tehlikeyi bertaraf etmek maksadıyla Türkiye'nin her yerinde "görülmedik baskınlarla" aramalar yaptırır. Bu sırada büyük gazeteler sansasyon yaratma hevesiyle failin *Büyük Doğuculardan* olduğunu iddia ederler. Sonraki günlerde doğrudan Necip Fazıl'ı hedef alan iddialar ortaya atarlar. Çünkü üstad, gazeteler adına güzellik kraliçeliği yarışması düzenlediği için dergisinde sık sık Yalman'a hücum etmiştir. Hakikatte Necip Fazıl'ın ateş etme olayıyla bir ilgisi olmamasına ve gerçek failin bulunmasına rağmen gazetelerde ithamlar devam eder. Sezai Karakoç, bu haberlerin yankı bulmasının bir sonucu olarak Kısakürek'in tutuklanmasından korkar. Hakikaten olayın dördüncü günü şair, Osman Yüksel Serdengeçti ile beraber tutuklanır.

²² Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LII", *Diriliş*, S.52, 14 Temmuz 1989, s.8.

²³ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LVII", *Diriliş*, S.57 18 Ağustos 1989, s.11.

Fakat fırtına dinmek bilmez; ülkede "devlet terörü eser." İslam'ı ideal olarak benimseyen herkes baskı altına alınır.²⁴ Muhafazakâr kimlikli dergiler tatil edilir. Karakoç nefes almanın bile zorlaştığı bu ızdırap dolu günleri şu şekilde anar:

"Sonra tüm Türkiye'de devlet terörü esti. Ne kadar İslami dergi varsa kapatıldı. Sahipleri tutuklandı. Tevkif edilenler hep Malatya'ya sevk edildi. Menderes birden dönmüş, Müslümanlar aleyhine bir tavır almıştı... Yurt çapında bir baskı başladı dindarlar üzerinde. Âdeta nefes almak zorlaştı. Biz fakültede bile bunalıyorduk. Şevketle bir araya geldiğimizde bu bunalışımızı birbirimize açarak müteselli olmaya çalışıyorduk."²⁵

Necip Fazıl'ın yanı sıra otuz kadar tutuklu Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmaya başlar. İlk duruşma davetiyeli olarak yapılır. Üstadı için son derece üzülen, âdeta kendini kahreden Karakoç, "ne yapıp yapıp, bir bakanlığa ayrılan kontenjan davetiyelerinden birini ele geçirip" duruşmaya gider. Bütün duruşmaları dikkatle izleyen Karakoç'a göre kamu davası olarak yürüyen bu dava, ilk duruşmadan itibaren amacından sapmıştır. Çünkü savcı ve basın, olayı bir rejim davasına sokmuşlardır.

Usta bir hatip olan Kısakürek altı celse boyunca uzun ve etkili savunmalar yaparak tahliyesini ister. Hislerini trajik bir şekilde betimlediği bir konuşması, kendisine saldıran hâkim, savcı ve avukatları bile etki altında bırakır. Mahkeme salonunda âdeta "teessür havası" eser. Hatta zabıt kâtibesi kederinden hıçkırarak ağlamaya başlar:

"Üstad Necip Fazıl, altı celse boyunca tahliyesini istedi. Her celse uzun konuşmalar yaptı, durumun acıklı manzarasını en etkili bir dil ve üslupla çizdi. Bir seferinde, öyle konuştu ki, çıt çıkmayan salonda teessür havası âdeta elle tutulur bir hâl aldı. Birden bir zabıt kâtibesi hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı. O zaman Reis: Necip Fazıl Bey, dedi, O kudretli kalemizinle bizi müteessir ediyorsunuz. Sabırlı olunuz, hak yerini bulur."²⁶

Necip Fazıl karşısında duran hâkimleri sırasıyla psikolojileri açısından tahlil eder. Bu tahlillerin bazıları oldukça renklidir. Örneğin bu çetin davada kendisini baskı altında hisseden ve muhakemesini nasıl yürüteceğini şaşırان bir hâkimin tutumunu "O da mütereddit bir rakkas gibi bir o yana, bir bu yana sallanıp duruyor" diyerek betimler. Ayrıca ifadesini oluşturan cümleleri yavaş yavaş söyler ve zabıt kâtibesine yazdırır. Savunmasını nokta ve virgülüne varıncaya kadar titiz bir şekilde dikte ettirmek öteden beri âdetidir.²⁷

Bütün sanıkların avukatı olduğu hâlde Kısakürek bu şanstın mahrumdur. Buna rağmen ilk duruşma sırasında kısa boylu, tıknaz, konuşması güçlükle

²⁴ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LIV", *Diriliş*, S.54, 28 Temmuz 1989, s.6.

²⁵ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LII", *Diriliş*, S.52, 14 Temmuz 1989, s.10.

²⁶ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LIII", *Diriliş*, S.53, 21 Temmuz 1989, s.6.

²⁷ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-XCII", *Diriliş*, S.92, 9 Şubat 1990, s.8.

anlaşılan bir avukat, Danyal Kayalibay onu savunmak istediğini bildirir. Şair bu teklifi hayretle karşılar çünkü böyle bir davada avukatlığını üstlenecek birinin çıkmasını beklemiyordur. Bu teklifi kabul etmeye mecbur olur, ancak bu zat, Kısakürek'in yüzünü güldürmeyi başaramaz. Elindeki delilleri mahkeme heyetine zamanında sunmadığı gibi şairin savunmasını tökezlemeden okumayı da beceremez. Bundan dolayı kısa süre sonra Kısakürek onu savunmasını yapmaktan men eder.

Sezai Karakoç duruşmaları yakından takip etmekle kalmayıp hapisanenin haftalık görüş günlerinde düzenli olarak üstadını ziyaret eder. Malatyalı sanıkların akraba ve hemşerileri de kalabalık gruplar hâlinde gelirler. Bundan ötürü tel örgünün arkasındaki şair ile Karakoç bağırarak suretiyle anlaşılır. Kısakürek, *Cinnet Mustatili* adlı hapisane hâtıratında bu hususa şu şekilde değinir:

-Görüşmeniz gelmiş... Telörgüye!

Telörgü... Mahşerden bir numune... Osman Yüksel vesaire de orada... Bana yol açtılar ve yüzümü telörgüye tatbik etmemi mümkün kıldılar. Gelenler, bizim Ankara'lı gençler; Ankara'da yüksek tahsil yapan bizden çocuklar... Bana ve Osman Yüksel'e gelmişler, beni bulamayınca da çağırtmışlar... Aralarında benim sevgili Sezai Karakoç'um da var.²⁸

Telörgünün murabbaları karşı taraftaki sureti bütünüyle algılamayı güçleştirir. Bundan dolayı Necip Fazıl, ziyaretçilerini ancak hayalinde bütünleştirerek tanıyabilir.

-Nasılsın Sezai?²⁹

-Çok şükür üstadım, siz nasılsınız?

-Gördüğün gibi, Sezai, biraz zayıflamışım değil mi?

-Biraz!..

Sezai Karakoç, 21 Temmuz 1989 tarihinde yayımlanan hâtırasında, Kısakürek'in yukarıdaki pasajda yer alan "Gelenler, bizim Ankara'lı gençler" sözüne göndermede bulunarak aslında kendisinin ziyarete tek başına gittiğinin altını çizer. Ne yazık ki Ankara hapisanesinde bir yıl kadar kalan şairi, Karakoç ve mimar yeğeni dışında görmeye gelen olmamıştır. O zamanki şartlar göz önünde bulundurulduğunda, Kısakürek'i ziyaret etmenin gözü kara olmayı gerektiren bir eylem olduğu anlaşılabilir.

Bir başka deyişle üstat, Malatyalı akrabalarını görmeye gelen gençlerin de kendisini ziyarete geldiğini zannetmiştir. Yine de bu yanlış anlama tutuklu bulunan şairin moralini artırmaya yardımcı olmuştur.³⁰

Bir sonraki duruşmada savcı, Kısakürek ile birkaç sanığın idamını, diğerlerinin de çok ağır cezalara çarptırılmasını talep eder. Bu durum şairi derinden sarsar. Karakoç, hapisanede görüştüğü şairin, belli etmemeye gayret

etse bile kederli ve kalbi kırık görüldüğünü ifade eder. Memleketi için uzun zaman mücadele vermiş bir idealist ve düşünür olmasına rağmen yok yere idamı istenmiştir. Bu yetmezmiş gibi koca ülkede kimse bu akıl almaz duruma muhalefet etmemiş, dava önderine sahip çıkmamıştır. Bu ilgisizlik onda bir "hayal kırıklığı ve ümitsizlik" doğurmuştur. Sezai Karakoç, şairin bu karamsar psikoloji içinde kendisinden istediği şeyi kimseyle paylaşmamış olmaktan rahatsızdır. Otuz altı yıl boyunca sakladığı gerçeği anılarında açıklamayı bir "vicdan borcu" olarak addeder:

"Bana dedi ki: "Bak, Sezai, belki mahkeme idam kararı vermez ama 20-25 yıla mahkûm edebilir beni. Bu da hayatımın hapisanede geçmesi, hayatımın sönməsi demektir. Bu durumda da zannetme ki imanına hiçbir hâle gelmiştir. Sen şahit ol ki, bizim için hiçbir ümidin kalmadığı bu anda, yine aynı sağlam imanın sahibiyim ve tereddüdün zerresi bile imanına yaklaşmamıştır."³¹

Şair, idam edilmesi yahut ömür boyu çile çekmesi ihtimalinin "muhakkak görüldüğü" bir zamanda imanını yoklama ihtiyacını hisseder. Ona hiçbir zarar gelmediğini görenek teselli bulur. Facianın ve acı realitenin imanına ulaşmasına izin vermediği gibi onu kıymetli bir mücevher gibi korumaya, her şeyin üstünde tutmaya çalışır.

Mahkemeler sürüp giderken yine bir görüşme sırasında Necip Fazıl, Karakoç'a oturduğu semti sorar. Genç şair, açıkça söylememiş olsa bile üstadının imalarından "hapisaneden kaçmayı düşündüğünü" anlar. Üstelik Kısakürek, bir sonraki görüşmede kendisine çok önemli bir şey söyleyeceğini belirtmiştir. Kısakürek'in yeğeni aynı günlerde Karakoç'a ulaşır ve dayızadesinin kendisinden rica edeceği şeyi reddetmesi gerektiği yönünde onu ihtar eder. Aksi hâlde üstadın mahvolmasına sebep olacaktır. Böylece Karakoç'un tahmini kesinleşir.

Diriliş şairi aslında genç mimarla aynı kanaattedir. Kaçma teşebbüsü aklın almayacağı, çılgınca bir yanlışlıktır. Böyle bir durumda ülkede terör havası esecek, gazeteler olayı "Necip Fazıl hapisaneden kaçtı!" diye manşetten duyuracaktır. Ayrıca şairin, Karakoç'un bir giriş katında bulunan kiralık dairesinde saklanması mümkün değildir. Muhtemelen zihinlere gelecek ilk isim de kendisi olacaktır. Buna rağmen Karakoç, sonsuz bir bağlılık duyduğu üstadının ısrar etmesi durumunda kadere razı olacak, ona yardım edecektir.

"İdamının istenmesi ve hak hukuk mekanizmasının çok kötü işleminin doğurduğu bir umutsuzluk Necip Fazıl Bey'i böyle çılgınca bir karara itebilirdi. Ben de bu kararın uygunsuzluğunu bütünüyle anlatır, ama yine de teşebbüse karar verirse yardım için elimden geleni yapardım. Reddedemedim. Yakalanmamızın yüzde yüz olacağına inansam bile böyle bir kararı vermesi halinde, ona uymam, saygı, disiplin ve görev anlayışımın tabii bir gereği idi."³²

²⁸ Necip Fazıl Kısakürek, *Cinnet Mustatili*, 16.baskı, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 2010, s.195.

²⁹ Necip Fazıl Kısakürek, *Cinnet Mustatili*, s.195.

³⁰ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LIII", *Diriliş*, S.53, 21 Temmuz 1989, s.7.

³¹ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LIII", *Diriliş*, S.53, 21 Temmuz 1989, s.8.

³² Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LIV", *Diriliş*, S.54, 28 Temmuz 1989, s.7.

Sonraki görüş günlerinde hapishane yetkilileri Karakoç'un tutuklu şairi görmesine izin vermez. İkili ancak dördüncü hafta konuşma imkânı bulur. Fakat Necip Fazıl, dayızadesinin ısrarından olsa gerek Karakoç'a herhangi bir şey söylemez. Zaten birkaç ay sonra beklenmedik bir şekilde tahliye edilir. Karakoç bu duruma hayret ettiği zaman Necip Fazıl, hapishaneden Menderes'e birkaç mektup yazdığını söyler. Üstadın naklettiğine göre tahliyeden önceki gün Emniyet Genel Müdürü hapishaneye gelerek Başbakan'dan selam getirmiştir. Kısakürek'in idamını isteyen savcı da kendisine eliyle Türk kahvesi taşımıştır.³³ Malatya davasının son celsesinde savcının beraatini istemesi üzerine Kısakürek, "Savcı beraatimi istiyor. Başlangıçta idamımı istemişti. Böyle bir med ve cezir adalet tarihinde görülmemiştir" diyerek şaşkınlığını dile getirir.

7. Necip Fazıl ile Adnan Menderes'in Tuhaf İlişkisi

Sezai Karakoç, bu tahmini imkânsız gelişmeyi, yani tahliye olayını 1954 seçimlerinin yaklaşmasına, dolayısıyla Menderes'in prestijini kaybetmeme çabasına bağlar. Esasen Kısakürek, Başbakan'ı etkilemek, onu Büyük Doğu davasına kazandırmak, hatta bir İslam inkılâbına yönlendirmek için çok çaba sarf etmiştir. Fakat bu maksat bir türlü hâsıl olmamıştır. Yine de "âdeta aralarında mistik bir bağ kurulmuşcasına ondan kopmamıştı[r]."

Menderes'in yaklaşım tarzı ise daha muğlaktır. Çünkü o, "Çile" şairine özel bir ilgi duyuyor gibi görünmekle beraber çoğu kez ondan uzak durmuştur. Davranışları çelişkilidir. Karakoç, bir anısında Başbakan'ın Kısakürek'i Ankara'ya görüşmeye çağırdığından söz eder. Üstat, aceleyle Ankara'ya ulaşır ve Ankara Palas'ta Menderes'in telefonunu beklemeye başlar. Şaşırtıcıdır ki, Menderes, şairi yirmi beş gün boyunca bekletir, ama onunla görüşmez.³⁴ Kısakürek, "Yirmi beş gün beni burada bekletip görüşmeyen Menderes, ben İstanbul'dayken, bir gece yarısı bütün İstanbul polisini ayağa kaldırarak beni bulmalarını emrediyor" diyerek serzenişte bulunur.

Menderes, Necip Fazıl'ı, bir Ramazan ayında birkaç defa daha Ankara'ya çağırır. Şair sigara tiryakisi olduğu için Başbakan'la gerektiği gibi konuşamamak korkusuyla oruç tutmaz. Birkaç sigara içer ve Başbakanlığa gider. Karakoç onu bahçede bekler. Bir müddet sonra geri dönen Necip Fazıl, Menderes'le görüşemediğini söyler. Karakoç'a göre Menderes'in bu karmaşık tavrı, sosyo-politik ortamın hassas olmasından yahut Menderes'in mütereddit mizacından kaynaklanmış olabilir.³⁵

Usta şair bir gün postaneye gider ve yeni bir demiryolu hattının açılış töreni için o sırada Muş'ta bulunan Adnan Menderes'e şu telgrafi çeker:

"Etmesinler ferâmûş. Stop.
Olurum sonra hâmûş. Stop.
Ana hat bizimledir. Stop.
Ankara-Edirne-Muş. Stop."

Karakoç bu telgraf metnini yorumlarken dikkat edilmesi gerektiğine inanır. Ona göre buradan Kısakürek'in kendi çıkarımı kollamak istediği, bu yüzden Menderes'i tehdit ettiği yönünde bir anlam çıkarılmamalıdır. Bilakis Kısakürek, toplumsal mücadele yolunda yaptığı hizmetlerin unutulmamasını, kalbinin kırılmamasını arzulamaktadır. Bu açıdan yaklaşıldığında maddi ve manevi açılımları olan metnin "bir sitem, bir uyarı" içerdiği anlaşılabilir:

"Onun demek istediği şudur: "Bizi unutmasınlar. Yani Muş Demiryolu'nu açıyoruz, büyük kalkınma yapıyoruz diye bizi unutmasınlar. Kalbimizi kırıp tam bir inzivaya çekilmemize sebep olmasınlar. Toplum mücadelemiz için gereken imkânı sağlasınlar (Derginin çıkması için yardım gibi). Çünkü asıl hizmet bundadır. Bütün Türkiye bizimle beraberdir." Bu telgraf bir tehditten, çok bir sitem, bir uyarıdır. Maddi bir isteği içermekle beraber asıl kasdı manevidir. Menderes'e maddi kalkınma hizmetlerinden dolayı gurura kapılıp manevi cepheyi unutmamasını hatırlatıyor. Estetik bir amacı, yani bir yan amacı da vardır ki, Menderes'in, N. Fazıl'ın yazı yazmasından, susmasından üzüleceğini bildiğini söylemek istemektedir. Menderes bu tür eski kelimelere düşkün bir edebi zevkin sahibi olduğundan dörtlük bu kelimelerle yazılmıştır."³⁶

Kısakürek'in maddi talebi kısa zaman içinde cevap bulur. Dergiyi çıkarmak için tahsisat-ı mestureden yani örtülü ödenekten para alma şansına kavuşur.

8. Kısakürek'in Çağrısı

Necip Fazıl 1954 yılının bahar aylarında *Büyük Doğu*'yu tekrar çıkarmaya başlar. İlk sayının kapağında ağlayan bir genç kızın resmi üzerinde "Milletçe ağlıyoruz" ifadesi bulunmaktadır. İçerideki yazı ise "Milletçe ağlıyoruz. Çünkü ağlamak kanunen suç değildir. Eğer suç olsaydı, onu da beceremezdik." şeklinde başlamaktadır. İyi bir satış rakamı yakalayan bu sayıda, felsefe yazı dizisinin altında Sezai Karakoç'un imzası vardır. Aslında yazıyı kendisinin kaleme almadığını ifade eden Karakoç, zaman zaman üstadın bu türlü tasarruf ve iltifatlarıyla karşılaştığını ifade eder.

Mülkiye'de oldukça başarılı bir öğrenci olan Karakoç, haziran ayındaki sınavlardan sonra mezun olacağını düşünerek sevinmektedir. Fakat beklenmedik bir durumla karşılaşır: Üstadı, en kısa zamanda İstanbul'a gelip kendisine yardımcı olmasını istemektedir. Genç şair son sınavlarının

³³ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LVI", *Diriliş*, S.56, 11 Ağustos 1989, s.12.

³⁴ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LXI", *Diriliş*, S.61, 15 Eylül 1989, s.11.

³⁵ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LVI", *Diriliş*, S.56, 11 Ağustos 1989, s.18.

³⁶ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LXV", *Diriliş*, S.65, 13 Ekim 1989, s.10.

yaklaştığını söylese de kâr etmez. Kısakürek "Olmaz. Hemen gel. Bu bir emirdir" der. Karakoç, usta şairi gücendirmekten endişelenir, bundan ötürü ona karşı çıkamaz. Hepsî sözlü olan sınavlarını rapor olarak eylül ayına bırakır. Öte yandan babası, kendisine danışılmadan alınan bu kararı tasvip etmez. Yine de verdiği sözü tutması, İstanbul'a gitmesi gerektiğini söyler.

Karakoç, *Büyük Doğu*'ya gittiğinde üstadın kendisine verdiği emri unuttuğunu fark eder. Bunu hatırlattığında ise Kısakürek, "Unutmuşsun sana söylediklerimi, ama iyi ki geldin." diyerek sevinir. Bu çalışma süreci boyunca onu Feneryolu'ndaki köşkte misafir eder. Karakoç köşkün kütüphanesinde uyur, sabah üstadıyla beraber vapurla Sirkeci'ye iner. İkili Nuruosmaniye'deki matbaada yoğun bir şekilde çalışır.

Derginin onuncu sayısını hazırladıkları bir akşam Necip Fazıl bazı yazı ve resimleri sadık yardımcısına gösterir ve bunların tehlikeli olup olmadığı konusundaki fikrini sorar. Eleştiri dozu yüksek olan bu resimlerde dönemin önde gelen siyasetçileri ve patriği samimi bir havada gösterilmektedir. Karakoç, resimlerin tehlike arz edeceğini açık bir şekilde söyler. Bunun üzerine Kısakürek hiddetlenir:

"Derginin bu döneminin onuncu sayısını hazırlarken üstad bana bir gece evde yazıları ve resimleri göstererek sordu: "Sence bir tehlike var mı?" Ben de: "Herhalde dergiyi kapatırlar" dedim. Kapakta bir iskelet, kafatasında kanayan bir ayyıldız, kafanın üstünde bir iskemle ve iskemlenin üstünde de altı köşeli bir yıldız vardı. İçerde de Menderes'le İstanbul valisi F. Kerim Gökyay ve Patrik Atenagoras'ı samimi bir havada gösteren resimler vardı. Daha başka resim altları ve yazıları da göz önünde tutarak böyle söylemişim. Üstad birden kızgınlıkla "Ben bir arslandım, beni fareye çevirdiniz" dedi."³⁷

Necip Fazıl gözü pek, cesur bir mizaca sahiptir. Fakat benimsediği düşünceleri yüksek sesle haykırdığı için defalarca hapiste yatmak zorunda kalmıştır. Bu olumsuz durum, onu olduğu kadar dostlarını da üzmüştür. Onlar usta şairin hırpalanmasına mani olabilmek için devamlı olarak "itidal" tavsiye etmişlerdir. Karakoç'un dergi malzemesi hakkındaki değerlendirmesi, bu tavsiyeyi hatırlattığı için Kısakürek sinirlenmiştir.

Ertesi gün Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın buyruğu üzerine *Büyük Doğu* dergileri bütün bayilerden toplatılır. Karakoç, şairin tutuklanacağını düşünerek endişeye kapılır fakat beklenen olmaz. Yalnızca dergi kapatılır.

Bu sırada boynundaki kan çıbanlarından muzdarip olan Karakoç, üstadının yardımıyla Çapa Tıp Fakültesi'nde tedavi olur. Bir müddet baba ocağı Ergani'de kaldıktan sonra Ankara'ya döner. Sınavların çoğundan geçer fakat "Türk Vergi Kanunları ve Tatbikatı" dersini veremediği için sınıfta kalır. Bu durum ona büyük azap verir. Çünkü ekonomik sıkıntılarla ve ölüm acılarıyla

³⁷ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LVIII", *Diriliş*, S.58, 25 Ağustos 1989, s.11.

yüzleşmiş olan genç şair, başarısızlığı ilk kez tatmaktadır.³⁸ Başarılı olduğu dersleri tekrar alması gerekmektedir, bursu kesilmiştir. Yine de derse devam mecburiyeti olmadığı için talihtir. Böylelikle vaktini daha verimli kullanabileceğini düşünür. Zaten dergisi kapalı olan Necip Fazıl da Ankara'ya sıklıkla uğramaktadır.

Vücutça oldukça zayıf olan, Ankara'nın yağmurundan ve karından şikâyet eden Karakoç "incecik bir padesü içinde titreyerek" dolaşmak zorunda kalsa bile üstadının yanına koşar. Meydan Palas ile Osman Yüksek Serdengeçti'nin kitabevi, şairin uğrak yerleri arasındadır.

Karakoç bu ziyaretlerin birinde 1955 yılının Ocak ve Şubat aylarında tek başına çıkardığı *Şiir Sanatı* isimli sanat ve edebiyat dergisini üstadına takdim eder. Okurla sadece iki defa buluşabilen bu dergi Sezai Karakoç, Cemal Süreya, Gülten Akın, Erdal Öz, Muzaffer Erdost ve Orhan Duru gibi isimlerin ürünlerini içermektedir. "Apaçık bir ret, bir protesto, bir isyan olmamakla birlikte statükoyu kabul etmediği belli olan bir dergi[dir]." Salt şiir ve şiir üstüne yazılara yer verdiği için yankı uyandırmıştır. Dergi, Necip Fazıl'ın yeni yayımlanan *Sonsuzluk Kervanı* adlı kitabı üzerinde de durmuştur. Buna ilave olarak Karakoç, gelecek sayılarda söz konusu metni merkeze alan incelemeler yapacağını da not düşmüştür. Karakoç'a göre bu, Necip Fazıl'ın edebiyat ortamında algılanışı hususunda önemsenmesi gereken bir hamledir. Çünkü Nurullah Ataç gibi eleştirmenlerin birçoğu Kısakürek'ten hiç bahsetmemeyi ya da "vebalı bir adammış gibi bahset[meyi]" alışkanlık hâline getirmişlerdir. Bundan dolayı *Sonsuzluk Kervanı*'nı da görmezden gelmişlerdir. Karakoç'un yazısı bu boykotu kırmayı başarır.³⁹ Hatta Ataç, kitap üzerine bir eleştiri kaleme alır.⁴⁰

Yine de *Şiir Sanatı*'ndaki yazı, büyük övgüler içermeyişinden olsa gerek, Necip Fazıl'ı memnun etmeye yetmez. Üstat dergiyi dili dolayısıyla tenkit eder. Ayrıca Karakoç'u teşvik edecek herhangi bir yorum yapmaz. Onun bu tutumu, genç şairin dergisini devam ettirmeyişinde etkin rol oynamıştır.

Necip Fazıl, maddi sıkıntılarla boğuştuğu zaman dilimlerinde genellikle arkadaşı Osman Yüksel Serdengeçti'den borç para ister.⁴¹ Bir defasında İş Bankası'ndan üç aylık bonolarla borç alır. Karakoç'a giderek ondan *Şiir Sanatı*'nın sahibi sıfatıyla banka senedine kefil olmasını rica eder. Bu arzusu kabul görür. Birkaç ay sonra banka senetleri ödenmek üzere Karakoç'a gelir. Halen öğrenimine devam eden genç şair, doğal olarak bu borcu ödeyecek

³⁸ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LVIII", *Diriliş*, S.58, 25 Ağustos 1989, s.19.

³⁹ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LXI", *Diriliş*, S.61, 15 Eylül 1989, s.13.

⁴⁰ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LXII", *Diriliş*, S.62, 22 Eylül 1989, s.10-11.

⁴¹ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LXI", *Diriliş*, S.61, 15 Eylül 1989, s.11-12.

durumda değildir. Bu nedenle İstanbul'daki üstadına mektup yazarak durumu bildirir. Necip Fazıl, Karakoç'u müşküle sokmaz ve borcunu kapatır.⁴²

9. Eski Alışkanlıkların Depreşmesi

Büyük Doğu'nun çıkmadığı bu süre içinde bir akşam gazetesi olarak yayımlanan *Ankara-Telgraf*, Necip Fazıl'a günlük fıkra yazmasını teklif eder. Şair, ücreti düşük bulmasına rağmen bu işi kabul eder. Gazete, Ankara'nın Bâbiâli'si olarak bilinen Rüzgârlı Sokak'tadır.

Aynı muhitte çalışan Çetin Altan, yeni tanıştığı Necip Fazıl'ı Gazeteciler Cemiyeti'ne davet eder. Burada gençlerin oyun oynadığını gören şair, masaya oturur ve briçin nasıl oynanması gerektiğini uzun uzun anlatır. Bu olaya şahitlik eden Karakoç'a göre *Büyük Doğu*'yu yayımlamadığı bu yıllarda Necip Fazıl'ın eski alışkanlıkları gün yüzüne çıkar gibi olmuştur. Onun, Çetin Altan ve Yakup Kadri'nin evlerine gitmesi de böyle bir tehlikenin işaretleridir. Genç şair, "bu tür âlametler[in]" zaman zaman görüldüğüne dikkat çeker.

Karakoç bir defasında bir taksiye atlayıp hipodroma gitmelerini de anar. Kısakürek oyun oynamasına rağmen yerdeki kâğıtları toplayıp hangi atların oynandığını incelemiştir. Çevresindekilere hangi numaraların kazandığını sorup durmuştur. Bunlardan başka üstadın milli piyango gişelerinden bilet çekmekle yetinmeyip Karakoç'u da bu yönde teşvik etmesi onun bu tahminini haklı kılar niteliktedir. Bütün bunlar o alışkanlığın ve psikolojik zaafının ruhunu yoklaması şeklinde yorumlanabilir.⁴³

Aynı konu etrafında değerlendirilmesi gereken bir olay da ikilinin matbaada çalıştığı bir zaman diliminde vuku bulur. Bir akşam "Yüzünde insana itimat telkin etmeyen bir adam" içeri girer ve Kısakürek'in kulağına bir şeyler fısıldar. Şair, sertçe adamı başından kovmaya çalışır. Fakat yine de ona bir şeyler sormaktan kendini alamaz. Bir süre sakince konuştuktan sonra adamı azarlar ve kovar. Karakoç meselenin at yarışları olduğunu hemen anlar. Karanlık yüzlü adam, at yarışlarında bahs-i müşterek işlerinde çalışmaktadır. Niyeti Kısakürek'i hipodroma götürmek yahut oynaması hususunda ikna etmektir. Üstat adamla beraber gitmez. Yine de Karakoç, *Büyük Doğu* şairinin iki his arasında tarifî mümkün olmayan, müthiş bir çatışma yaşadığını bizzat gözlemler. Bu "nefis mücadelesini" Karakoç anılarında şu şekilde nakleder:

"Bir his, onu, bu müptelâsi olduğu hastalığa çekiyor, diğer his ise onu kurtarmak için öbür tarafa yöneltiyordu. Rahmanilik ile şeytanilik savaşıyordu âdeta içinde. Yüzünden okunuyordu bu savaş. Rahmaniliğin ağır bastığı anda adamı kovuyor, fakat biraz sonra şeytanın çağrısına kulak kabartmaktan kendini alamıyordu. Adamda ise yüz yoktu âdeta. Onur diye bir şey kalmamıştı sanki. Necip Fazıl ona o kadar hakaret ettiği halde çekip gitmiyordu. Hâlâ, şu atın, bu atın kazanacağından bahsedip duruyordu.

⁴² Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LXII", *Diriliş*, S.62, 22 Eylül 1989, s.12.

⁴³ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LXIV", *Diriliş*, S.64, 6 Ekim 1989, s.18

Necip Fazıl da biraz önce, o adama, o sözleri söyleyen bir başkasıymış gibi, adamın tahminlerini eleştiriyordu.⁴⁴

Karakoç, bir defasında Kadıköy'de Panorama kahvesinde bir grup içinde kâğıt oynarken görür onu. Fakat Kısakürek'in kendisini görmesini istemediği için mekânı terk eder. Şair, Necip Fazıl'ın bazı eserlerinde bu oyun hastalığından söz etmesinden cesaret alarak bu olayları hâtıralarında konu ettiğini eklemeyi unutmaz.

10. Sezai Karakoç'un *Büyük Doğu*'ya Katkıları

İki yıldan beri kapalı olan *Büyük Doğu* 1956 yılının Mart ayında, Adnan Menderes'in örtülü ödenekten verdiği yetmiş beş bin lira ile finanse edilir.⁴⁵ Dergi bu kez günlük olarak yeniden faaliyete geçer. Mülkiye'den mezun olan ve maliye müfettişliği muavinliği görevine başlayan Sezai Karakoç, *Büyük Doğu*'ya katkıda bulunmak için elinden geleni yapar. Haftada bir gün yayımlanan Edebiyat-Sanat bölümünü kendisi hazırlar. Kısakürek, Karakoç'un ismini sayfanın altına açık bir biçimde yazar. Aslında bu, katlanılması zor sonuçlar doğurabilecek bir tutumdur. Çünkü "o zamanlar, devlet memuriyetinde, hele maliye teftiş heyetinde [görevli iken] *Büyük Doğu*'da konu edebiyat da olsa, yazı yazmak, şiir yayınlamak dehşet verici bir durum olarak görül[mektedir]." Üstelik *Büyük Doğu*'da kalem oynatanlar "cüzamlı" yahut "vebali" diye yaftalanmaktadır. Kısacası yeterlilik sınavının yaklaştığı böyle bir zamanda Karakoç'un memuriyeti tehlike altındadır. Aslında şair, görevini sürdürmek istediği müddetçe *Büyük Doğu*'da yazmaması ya da ismini gizlemesi gerektiğinin bilincindedir. Fakat bu konuyu üstadına açtığı zaman beklenmedik bir tepkiyle karşılaşır. Kısakürek onu korkaklıkla suçlar ve "ismini bilhassa" koyacağını söyler.⁴⁶

Sezai Karakoç ayrıca "Bizimkiler" başlığını taşıyan köşede her gün bir fıkra yazar. Burada Falih Rıfkı, Hüseyin Cahit, Nadir Nadi gibi başyazarların yazılarını sık sık eleştirir. Necip Fazıl, Karakoç'un eleştirilerinin çözümleyici bir yanı olduğunu fark eder ve ona imza olarak "tahlilci" sıfatını seçer.

Karakoç öğle tatilinde ve akşam mesaisi sona erdiğinde gazeteye koşar. Gece ona dek yoğun bir şekilde çalışır. Meslekten gazeteci olup piyasadan *Büyük Doğu*'ya transfer edilmiş olanlar Karakoç'un canını dişine takarak çalışmasına bir anlam veremezler. Gazetenin kadrolu personelinden olmayan bu genç kimdir? Herhangi bir maaş almadığı hâlde niçin kendisini perişan edene dek çalışmaktadır? "Hâtıralar" yazarı, insani ilişkileri menfaatle temellendiren bu kimselerin gözünde bir "muamma" olduğunu vurgular.

⁴⁴ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-CII", *Diriliş*, S.109-110, 17-24 Ağustos 1990, s.13.

⁴⁵ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LXIX", *Diriliş*, S.69, 10 Kasım 1989, s.7.

⁴⁶ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LXIX", *Diriliş*, S.69, 10 Kasım 1989, s.14.

"Gazetede kadrolu personel değildim. Para almadığım da herhalde biliniyordu. Her gereken işe el atmama da şaşıyorlardı. Onların gözünde belki de bir muammaydım. N. Fazıl Bey'in bir dostu gibi görünüyordum. Ama çok gençtim. Bir menfaatim de olmadığına göre neden koşturup duruyordum, buna akıl erdiremiyorlardı. Bir insanın ideali için elinden gelen çabayı göstermesi diye bir hadiseden haberleri yok gibiydi."⁴⁷

Gazetenin Edebiyat-Sanat sayfasında Necip Fazıl'ın ve Sezai Karakoç'un yeni şiirleri yayımlanır. "Monna Rosa" bir kez de bu sayfada arz-ı endam eder. Cemal Süreya, şiir üzerine yazdığı yazıları Osman Mazlum müstearıyla yayımlar. Gazetenin maddi imkânları kısıtlı olduğundan dolayı Karakoç, arkadaşının telif ücretini kendi cebinden ödemek durumunda kalır.

Diriliş şairi daha önce Tunus'un bağımsızlık savaşı için kaleme aldığı ünlü "Ötesini Söylemeyeceğim" şiirini Cezayir'in bağımsızlık savaşçılarına ithaf ederek burada yayımlar. Bu şiir ülke çapında büyük bir ilgiyle karşılanır. *Büyük Doğu*'ya sayısız mektup ve telefon gelir. Yazı işlerinde çalışanlar telefon yağmurundan rahatsız olduklarını söyleyerek şaire öfkelenirler.

Karakoç, anılarında Necip Fazıl'ın Peyami Safa'yla yaşadığı polemiklere de değinir. Peyami Safa bir yazısında II. Abdülhamid'den söz ederken "Kızılısultan" nitelemesini kullanır. Necip Fazıl bu söze kızar ve köşesinde romancıya hücum eder. Peyami Safa'nın hakaretini sürdürmesi üzerine Necip Fazıl çok ağır bir yazı daha kaleme alır ve matbaaya göndermeden önce yazıyı Karakoç'a okur. Bu yazıda romancıyı "velinimetine ihanet eden bir nankör" olmakla suçlar: "Sultan Abdülhamid'e şahsi kin sahibisin. Baban, suçu gereği Sivas'a sürülüp orada öldüğü için ona düşman kesilmişsin. Fakat o merhametli padişah, baban sürgündeyken siz perişan olmayasınız diye size maaş bağlamıştı. Senin süt paramı kesesinden ödüyordu. Sultan Abdülhamit senin velinimetindir."

Bu yazı matbaada dizilirken Başbakan'dan telefon gelir. İki yazar arasındaki çekişmeyi takip ettiği anlaşılan Menderes, Kısakürek'in eleştiri dozu yüksek bir yazıyla kavgayı sürdüreceğini tahmin etmiş, bunu önlemek istemiştir. Bunun için şairden yazısını yayımlamamasını, Peyami Safa'yla barışmasını rica eder. Kısakürek, Başbakan'ı kıramaz ve "Sana çok ağır bir yazı hazırlamıştım. Fakat onu, geçmişteki karşılıklı hukukumuzu göz önünde tutarak, aramızdaki ipler büsbütün kopmasın diye yayınlamıyorum. Bunu isteyen müşterek dostlarımıza dua et" diyerek uzlaşmayı kabul eder.⁴⁸

Büyük Doğu'nun günlük gazete olarak yayımlandığı bu aylarda Necip Fazıl gece gündüz çalışır. Sigara tiryakisi olması nedeniyle Ramazan orucunu tutması hâlinde gazeteyi çıkaramayacağına inanmaktadır. Bu yüzden Ramazan ayında yalnızca bir gün oruç tutabilir. Sezai Karakoç iftar saati yaklaştığında evine gitmek üzere kalktığı zaman Necip Fazıl kendisiyle konuşacağını söyleyerek gitmesine mani olur. Karakoç onu beklerken gazetede çalışmaya

⁴⁷ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LXIX", *Diriliş*, S.69, 10 Kasım 1989, s.6.

⁴⁸ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LXIX", *Diriliş*, S.69, 10 Kasım 1989, s.7.

devam eder. Necip Fazıl birkaç saat sonra vaktin oldukça geç olduğunu fark ederek "Bugün geç oldu, yarın konuşuruz" der. Bu yüzden Karakoç iftarını yatısı ezanından sonra yapmak zorunda kalır. Kısakürek kendisi oruç tutmadığı için yardımcısını oruçlu hâlde beklettiğinin de farkına varmaz. Hatta gayet unutkan olduğundan dolayı bu vaziyet Ramazan boyunca tekrarlanır. Diğer taraftan Karakoç'un terbiye anlayışı şaire oruçlu olduğunu söylemesine müsaade etmez.

"Tabii ben de: "Üstad ne söyleyecekseniz söyleyin, ben orucum, iftar için eve gideceğim" diyemiyordum. Belki bugünün insanına biraz tuhaf gelir bu durum ama bizim o zamanki terbiye anlayışımız böyle pişkin davranmamıza imkân vermezdi. Bekle dendiği için oradan ayrılp iftarımı yapıp da dönemiyordum. Sanırım, üstad aklından bir ücret vermeyi geçiriyordu, çalışmalar için."⁴⁹

Genç şairin tahminine göre Kısakürek, yoğun gayret gösteren Karakoç'a gün sonunda bir miktar para vermeyi düşünmektedir. Hâlbuki Karakoç'un böyle bir parayı kabul etmesi mümkün değildir. Çünkü o, *Büyük Doğu*'yu bir "ideal ocağı" olarak algılamaktadır. Gazeteye katkıda bulunurken herhangi bir kişisel çıkar gözetmemektedir. Onun en büyük temennisi gazetenin daha geniş kitlelere sesini duyurabilmesidir. Zaten memuriyet maaşı geçimini temin etmesine yetmektedir. Karakoç "Param olsa daha da yardım ederdim" diyerek davasına sağlam bağlarla bağlı olduğunu ortaya koyar.

11. Borç ve Kefalet Meselesi

1956 yılı içinde Kısakürek, ekonomik sıkıntılarla boğuştuğu bir zamanda yine bankalardan üç aylık bonolarla yüklü miktarda borç alır. Memur olan Karakoç'tan "müteselsil kefil ve borçlu" sıfatıyla senetlere imza atmasını rica eder. Genç şair, önderini kıramaz ve ona kefil olmayı kabul eder. Aradan uzun bir müddet geçince üstadının borcu ödediğini zanneder. Zira örtülü ödenek vesilesiyle Kısakürek'in eline büyük para geçmiştir. Fakat günlük gazete yaz başlarında kapandığı zaman, bankalardan Karakoç'un adresine uyarılar gelmeye başlar. Söz konusu borcu en kısa zamanda faizleriyle beraber ödemesi istenmektedir.

Karakoç bu borcu ödeyecek durumda değildir; Kısakürek'e bu durumu bildiren mektuplar yazar. Ancak herhangi bir cevap alamayınca ne yapacağını şaşırır. Üstelik bankalara Necip Fazıl'la beraber borçlandığı haberi, teftiş kurulunun dilindedir. Bu, o günün zihniyetine göre korkunç bir olaydır. Genç şairin ödünç para isteyebileceği kimsesi de yoktur. Evde hasta yatan annesi, onun tavırlarından bir derdi olduğunu anlar. Karakoç'u sıkıştırınca onun borç altına girdiğini öğrenir. Yaşlı anne ve baba, Ergani'den gelirken sattıkları ev eşyasının parasından ellerinde kalanı Karakoç'a verirler. Genç adam bu parayı maaşlarına eklemek suretiyle 2500-3000 liralık borcu kapatır.⁵⁰

⁴⁹ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LXIX", *Diriliş*, S.69, 10 Kasım 1989, s.14.

⁵⁰ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LXX", *Diriliş*, S.70, 17 Kasım 1989, s.7-14.

Bu olaya anılarının değişik yerlerinde değinen Sezai Karakoç, Necip Fazıl'ın kendisinden hiçbir zaman borç para istemediğinin, yalnızca birkaç defa banka kefaletinin söz konusu olduğunun altını çizer. Bu çerçevede Cemal Süreya (1931-1990)'nın, "yarım yamalak kulaktan duyduğu" bu kefalet meselesini iyice abartarak senaryolar yazmasından şikâyet eder. Aslında Cemal Süreya ile Sezai Karakoç Mülkiye'de üç yıl aynı sırayı paylaşmışlar, fakültenin avlusunda devamlı şiir konuşmuşlar, birlikte Fransız şairlerinden çeviriler yapmışlar, birbirlerine mısralar hediye etmişlerdir.⁵¹ Şiirleri, çoğunlukla aynı edebiyat dergilerinde boy göstermiştir (*Mülkiye Dergisi*, *Şiir Sanatı*, *A*, *Pazar Postası*, *Büyük Doğu*). Bu iki şair, dünya görüşleri farklı olsa da aynı edebiyat mahfillerinde bulunmuşlardır. Ancak Karakoç, bir anısında bu yakınlık ve dostluğun tek taraflı olduğunu geç fark ettiğini ifade eder.⁵²

Cemal Süreya'nın *99 Yüz* adlı kitabını inceleyen okur, Karakoç'un şikâyetçi olduğu ithamlarla karşılaşır. Kitabın "Sezai Karakoç" bahsinde şair, hakkında "en ilkelle en modern arasında durur." ifadesini kullandığı Karakoç'un "bir hilesini" müthiş bir keşif yapmış gibi keyifle açıklar:

"1950'li yıllarda bir hilesini yakalamıştım: Necip Fazıl kendisinden borç ister, o da her seferinde cebindeki parayı son kuruşuna kadar verirdi. Sonunda kendisi aç kalırdı. Buna bir çare düşündü. Marmara Kıraathanesi'ne giderken, özellikle de aybaşlarında yanında daha az para taşıyordu. Maaşının yarısı kadar. Sanırım, Karakoç'un hayatındaki tek oyun budur. Başka bir yerde de yazmıştım, üniversite yıllarında burslarını kırdırıp üstada verirdi."⁵³

Cemal Süreya, kitabının "Mehmet Şevket Eygi" bahsinde Necip Fazıl hakkındaki suçlayıcı tavrını sürdürür ve iddiasını tekrarlar:

"Necip Fazıl'ın genç dostlarını besleme çantası görme gibi bir bebeklik hastalığı vardı. Sözgelimi Sezai Karakoç'un burslarına, Maliye Müfettişliği Yardımcısı'yken de yevmiyelerine tatlı bir biçimde el koyardı."⁵⁴

Özetle Cemal Süreya, Karakoç'un devletten aldığı bursları ve maaşları istemeyerek de olsa Necip Fazıl'a vermek zorunda kaldığını, bu güçlükten kurtulabilmek için "bir hile yaparak" maaşının yarısını cebinde taşımayı itiyat edindiğini savunmaktadır.

Karakoç'a göre Cemal Süreya'nın bu anıları "yozlaştırılmış, çarpıtılmış, yamru yumru hale getirilmiş", "suçlama biçimine sokulmuş" iddialardan ibarettir. Bir arada düşünüldüğünde bunların "belli bir psikolojinin ürünü abartmalar ve saklamalar" olduğu anlaşılır.⁵⁵ Dikkat çekebilmek amacıyla ara

⁵¹ Feyza Perinçek ve Nursel Duruel, *Cemal Süreya- Şairin Hayatı Şiire Dâhil*, Kaynak Yayınları, İstanbul 1995, s.75.

⁵² Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LI", *Diriliş*, S.51, 7 Temmuz 1989, s.9-10.

⁵³ Cemal Süreya, *99 Yüz-İz Düşümler, Söz Senaryosu*, Yapı Kredi Yayınları, 3.baskı, İstanbul 2010, s.309.

⁵⁴ Cemal Süreya, *99 Yüz-İz Düşümler, Söz Senaryosu*, s.244.

⁵⁵ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LI", *Diriliş*, S.51, 7 Temmuz 1989, s.8-9.

sıra doğruluktan uzaklaşan, olayları kafasında evirip çevirip istediği şekle sokan *Üvercinka* şairi, Necip Fazıl'ı karalamak, kendisini de "çok şuursuz ve zavallı" göstermek için asılsız iddialar ortaya atmaktan imtina etmemiştir.

Şair bu bağlamda 17 Kasım 1989 tarihli hâtırasında yukarıda yer alan iddiaları mesnetsiz olarak değerlendirir. Kısakürek'in kendi maaşına dokunmadığına, zaten aldığı maaşı aybaşında çeşitli masraflar için kullandığına işaret eder. Üstelik Marmara Kıraathanesi, Kadıköy'de ikâmet eden üstadın uğrak mekânlarından biri değildir. Karakoç, aşağıdaki pasajda eski arkadaşının oyunlarına gelmemeleri için okurlarını uyarma ihtiyacını hisseder:

"Aç kalıp bursumu vermek ya da sonra maaşımı elimden alan Necip Fazıl'dan yarısını kurtarmak gibi saçma ve uydurma senaryoların aslı esası yoktur. Belki de bu kez, siz okurlarım sukutuhayale uğrayıp "ya demek bu tür fedakârlıklarınız yokmuş" diyeceksiniz. Zaten Cemal'in de bana bunları yazdırarak sizleri vardırmak istediği nokta budur. Çok zeki olan, fakat ne yazık ki samimiyet ve hüsnüniyetten zaman zaman böylesine uzaklaşan Cemal'in oyunlarına gelmemek gerekir. Cemal, muhal ve akıl almaz fazilet ve saflıkları bana izafe ederek, benim bunları yalanlamamı sağlamak ve böylece bu kez de benim hiçbir fedakârlığımın bulunmadığı izlenimini verdim kurnazlığı peşindedir bu yazılarda. Bütün bunlar boş çabalardır."⁵⁶

12. Dargınlık

Sezai Karakoç'un Necip Fazıl'a darılmasına neden olan olay 1956 yılında gerçekleşir. *Büyük Doğu* gazetesinin Edebiyat-Sanat sayfasında Karakoç'un bilgisi dışında başarısız ve "seviyesiz" şiirler yayımlanır. Şiirler, nezaketsiz tavırlarıyla dikkat çeken yazı işleri müdürünün bir arkadaşına aittir. Sayfayı cazibe merkezi hâline getiren Karakoç, bu duruma oldukça üzülür. Yazı işleri müdürüyle "çirkin bir şekilde" tartışır. Karakoç "Burası Büyük Doğu'dur. Burada kavga etmeyelim." diyerek tartışmaya son verir.

Karakoç ertesi gün gazeteye geldiğinde Necip Fazıl'ın asık bir suratla çalıştığını görür. Kısa süre içinde yazı işleri müdürünün kendisine iftira ettiğini anlar. Zira Kısakürek, genç şairin-üstatla aralarındaki ilişkiye binaen-müdürü gazeteden attırmakla tehdit ettiğini sanmaktadır. Oysa Karakoç'un ağzından böyle bir söz çıkmamıştır. Zaten bir an olsun dürüstlükten ödün vermeyen ve sırtını kimseye yaslamayan Karakoç'un mizacı bu tür bir beyanda bulunmasına manidir.

Diğer taraftan Kısakürek, altı yıldır yakından tanıdığı, "Sevgili Sezai Karakoç'um" diye seslendiği genç adama inanmaz. Ona konuşma veya kendini savunma hakkı da vermez. Büyük bir bağlılık duyduğu Necip Fazıl'ın onu tanınamaması ve ona itibar etmemesi Karakoç'u derinden yaralar:

"Ne olduğunu bile sormadan; "Sen onlara, Necip Fazıl Bey'e söyler, sizi buradan attırırım demişsin" dedi. Oysa böyle bir söz asla ağzımdan çıkmamıştı. Bunu söylemem

⁵⁶ Sezai Karakoç, "Hâtıralar-LXII", *Diriliş*, S.62, 15 Eylül 1989, s.12.

mümkün de olamazdı. O kadar yıl beraber olduğumuz üstadın bunu bilmesi lâzımdı. Canım sıkıldı. Ben de “onların bu sözüne inandınız mı?” dedim. O da “Söylemiş olabilirsiniz” deyince çok müteessir oldum. Bir şey söylemedim.”⁵⁷

Karakoç, anılarında Kısakürek'i suçlayıcı herhangi bir ifade kullanmaz. Kırıldığını bile açık bir şekilde söylemez. Yalnızca bu olaydan sonra şairi uzun müddet aramadığını belirtmekle yetinir. Bu dargınlık 1959'a dek sürer.⁵⁸

13. 27 Mayıs İhtilâli

Sezai Karakoç, 1958 yılında maliye müfettişliği yeterlilik sınavlarına girmek için Ankara'ya gider. Kendisini nazik bir şekilde karşılayan ekip, sınavın bir formaliteden ibaret olduğunu söyler. Ama genç şair iyi şekilde hazırlanmış olmasına rağmen, beklemediği sorularla yüz yüze gelir. Sınavı kaybeder. Karakoç sonradan öğrendiğine göre kişisel sebeplerden dolayı kasten bırakılmıştır. İçki içmemesinin ve namaz kılmasının yanı sıra⁵⁹ Necip Fazıl'la ilişki içinde olması ve *Büyük Doğu* dergisinde yararlılık göstermesi ona olumsuz bir gözle bakılmasına neden olmuştur.

1956'dan beri yayınına ara veren *Büyük Doğu* 1959 yılında yeniden yayımlanmaya başlar. Bu yeni yayın döneminde sağ cenahın ağır topları dergide toplanmıştır: Peyami Safa, Nurettin Topçu ve Nihal Atsız buradadır. Ancak neşir devam ederken tehlike çanları çalmaya başlar; bütün bu yazarlar hakkında dava açılır. Sadece savcılık değil, başta İsmet İnönü olmak üzere C.H.P.'nin ileri gelen milletvekilleri de Necip Fazıl aleyhine dava açmışlardır.

Kışları İstanbul'da vergi dairesinde, yazları Anadolu'nun değişik kentlerinde “gelirler kontrolörlüğü” görevini sürdüren Sezai Karakoç, durumdan haberdar olunca mahkemeye gider. Necip Fazıl, onu yeniden gördüğüne memnun olur. Sohbet sırasında Karakoç, 6 Ocak 1959'da Bâbüâli Caddesi'ndeki Meserret Kıraathanesi'nde meydana gelen patlamada yaralandığını anlatır. Kısakürek ve Peyami Safa buna çok üzürlüler.

Necip Fazıl, savunmasında mahkeme reisinin kendisi aleyhindeki sözlerini belgeleyerek sunar ve buna dayanarak mahkemeyi reddeder. Yine de istenen ceza tutarı seksen seneden fazladır.⁶⁰

Mahkûmiyet kararının kesinleşmesine yakın bir tarihte 27 Mayıs 1960 İhtilâli gerçekleştirilir. Necip Fazıl şahit olarak Yassıada Mahkemeleri'ne çağrılır. Bu çalkantılı ve belirsiz günlerde Ankara'da Yeğenbey Vergi Dairesi'nde çalışmaya devam eden Sezai Karakoç, üstadının katıldığı duruşmaları radyodan takip eder. Kısakürek'e, Menderes'le olan ilişkisinin derecesi ve örtülü ödenekten para alıp almadığı yönünde sorular yöneltilir. Şair,

⁵⁷ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-LXX”, *Diriliş*, S.70, 17 Kasım 1989, s.14.

⁵⁸ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-LXXI”, *Diriliş*, S.71, 24 Kasım 1989, s.8.

⁵⁹ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-LXXX”, *Diriliş*, S.80, 26 Ocak 1990, s.9.

⁶⁰ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-LXXXII”, *Diriliş*, S.82, 9 Şubat 1990, s.8.

Menderes hakkında olumlu ifadeler kullanır ve örtülü ödenekten para aldığını kabul eder. Bu parayı “taştan taşa çalınan Anadolu'nun gençliğini kurtarmak için” kullanmıştır. Diğer taraftan hâkim, yeni neslin Necip Fazıl'ı ve davasını benimsemediğini öne sürünce bir sürtüşme olur. Kısakürek her zaman olduğu gibi sözünü sakınmaz:

“Hâkim: “Ama gençlik seni tutmuyor. Senin aleyhinde gösteri yapıyor” deyince üstad Necip Fazıl: “O gürültü yapanlar, hakiki gençlik değildir. Bir bandonun arkasına takılan gürültücü çocuklardan ibaret değildir bir semtteki bütün çocuklar” şeklinde bir benzetmeyle cevap veriyor.”⁶¹

Şair tutuklanarak hapse konulur. Aslında 27 Mayıs'ta genel af ilan edilmesine rağmen sonradan bir tefsirle onun bazı mahkûmiyetleri “af dışında” sayılmıştır. Onun Toptaşı Cezaevi'nde kaldığı bir buçuk yıllık sürede Sezai Karakoç Ağrı-Karaköse'de yedek subay olarak askerliğini yapar. 1962 yılının başında ikili Galata köprüsünde karşılaşır. Karakoç Karaköse'den henüz gelmiş, Kısakürek de tahliye edilmiştir.

14. Cevherin Farkına Varış

Sonraki günlerde *Son Posta* gazetesinde yazmaya başlayan Kısakürek, genç şairin ikinci şiir kitabı olan *Şahdamar* üzerine bir fıkra kaleme alır. Esasen sanatçı, çok yakın olmasına rağmen uzun zaman farkına varılmayan bir hakikatin sebep olduğu hayret duygusunu yaşamaktadır. Elbette Kısakürek, Karakoç'un sanatçı kişiliğini yeni öğrenmemiştir. Onun *Büyük Doğu*'da neşredilen şiirlerinden ve edebi yazılarından haberdardır. Bununla beraber o zamana kadar genç şairin edebi metinlerine pek fazla dikkat etmemiştir. Toplumu sarsan olaylar, dergi çıkarma telaşı ve hapis çilesi gibi faktörler de onun şairliğini Kısakürek'e unutturmuş olabilir. 5 Mayıs 1962'de *Son Posta*'da yayımlanan “Onu Anlayınca” başlıklı yazısında şair, onun şiirlerine ilk kez ciddiyetle eğilir. Şaşılacak bir şekilde şiirleri beğendiğini de ekler.⁶²

Karakoç bu gelişmeden birkaç gün sonra şairi ziyarete gittiğinde onu darılmış bulur. Zira Kısakürek, “yazıyı okur okumaz koşup teşekkür etmediği[ne]” kırılmıştır. Söz konusu yazı “olay” olmuştur, ama yazının sahibi ortada yoktur. Hatta Sabri Esat Siyavuşgil, Kısakürek'e telefon etmiş, “Sen gençler için yazı yazmazdın!” diyerek şaşkınlığını dile getirmiştir. Karakoç ise ilgisizliğinden değil, utancından dolayı arayıp teşekkür etmediğini belirtir.⁶³

Necip Fazıl 1962 kışında Kızıltoprak'tan Altunizade'ye, manzaralı, büyük ve eski bir eve taşınır. *Büyük Doğu*'yu çıkarmadığı bu yıllarda *Son Posta* ve *Yeni İstanbul* gibi gazetelerde yazar. Karakoç, onun bir gazeteden ayrılıp öbür gazeteye girme arasında boş kaldığı zamanları evde değerlendirdiğine

⁶¹ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-XC”, *Diriliş*, S.90, 6 Nisan 1990, s.8.

⁶² Necip Fazıl Kısakürek, “Onu Anlayınca”, *Son Posta* Gazetesi, 5 Mayıs 1962.

⁶³ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-XC”, *Diriliş*, S.91, 13 Nisan 1990, s.8.

tanık olur. Şair böyle zamanları dinlenmek, tefekkür etmek, yeni bir hamleye hazırlanmak ve Ramazan ayının getirdiği manevi atmosferi yaşamak için bir şans olarak görür.⁶⁴ Karakoç ziyaretleri sırasında onu “başında takkesi, şöminenin başında oturur” hâlde görür.

Kısakürek 1964'te dergisini yeniden çıkarmaya başlar. Bu yıllarda Karakoç dergiye eskisi kadar katkıda bulunamaz. Onun aralıklarla yayımlanan 1964, 1965 ve 1966 *Büyük Doğu*'larında görünmesi oldukça sınırlıdır. Şair, 1 Haziran 1990 tarihli anısında bu konuya temas eder ve *Büyük Doğu*'ya geniş çapta bir katılımının olmadığını dile getirir. Çünkü memuriyet görevi gereği sıklıkla turneye çıkmaktadır. Ayrıca fikir sancısı içindedir. Kendi ruhunu, inancını ve dünyasını yansıtacak *Diriliş* dergisini yeniden çıkarmanın, uzun vadeli işler yapmanın planlarını kurmaktadır. Sadece metafizik anlamda değil, tarihi ve sosyolojik anlamda dirilişin peşindedir. Yine de derginin edebiyat sayfası için Kısakürek'e malzeme temin etmekten geri kalmaz.⁶⁵

Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen “İslamın Dirilişi” davasından beraat ettiği 1969 yılında *Sabah* gazetesi Karakoç'a fıkra yazması teklifinde bulunur. O sırada Necip Fazıl da aynı gazetede yazmaktadır. Karakoç “yazarın sadece bir işçi olmadığını anlatmak” için gazete yönetiminden altı aylık ücretinin peşin ödenmesini ister. Bu talebi kabul edilir. Ancak Karakoç mukaveleyi imzalamaya gittiğinde üstadının işine son verildiğini görür. Çok üzülür. Bu işten caymak istemesine rağmen usta şair, “Sen yaz, benim ayrıldığıma bakma” diyerek onu teşvik eder.

Karakoç böylece “Sütun” başlığı altında günlük yazılarına başlar. “Büyük Doğu” başlıklı ilk yazısında “Necip Fazıl'a milletçe olan borcumuzu” belirten, “içten övgülerle dolu” bir yazı yazar ve teşekkür eder. Bu davranışıyla gazeteden ayrılan yazar hakkında sükûta bürünme geleneğini yıkmış olur. Birkaç gün sonra Necip Fazıl, Mehmet Şevket Eygi'nin ısrarıyla *Bugün*'de yazmaya başlar. İlk yazısının altında Karakoç'a iltifatlı sözlerle teşekkür eder.⁶⁶ Böylece iki usta şair arasında sürtüşmeye yol açması muhtemel olan bu durum barışçıl sonuçlar doğurur.⁶⁷

Sezai Karakoç, Necip Fazıl'a son anılarında da yer verir. Bunlarda da şairin yazı faaliyetleri konu edilir. Üstat 1970'de *Büyük Doğu*'yu aylık olarak denedikten sonra *Milli Gazete*'de köşe yazarlığı yapmıştır. Bu dönemde M.S.P.'yi de desteklemiştir. Fakat Kısakürek'in M.S.P. yönetimiyle arası açılınca bu yazılar da son bulmuştur. Üstat, Karakoç'la sohbet ettiği esnada

⁶⁴ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-XCV”, *Diriliş*, S.97, 25 Mayıs 1990, s.8.

⁶⁵ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-XCVI”, *Diriliş*, S.98-99, 1-8 Haziran 1990, s.12.

⁶⁶ Necip Fazıl Kısakürek, “Teşekkür”, *Bugün* Müstakil Siyasi Sabah Gazetesi, 2 Şubat 1968, s.1.

⁶⁷ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-CIV”, *Diriliş*, S.113-114, 15-28 Eylül 1990, s.23.

politikasını ve tarzını beğenmediği Necmettin Erbakan için “Necmüddin, her şeyi mahvetti” ifadesini kullanmıştır.⁶⁸

Sezai Karakoç aynı siyasi partinin “Diriliş”i boğmak, Diriliş Hareketi'ni söndürmek” için elinden geleni yaptığını, kendisine savaş açtığını, kurduğu kadroları cazip tekliflerle dağıttığını da ifade eder. Hatta 20 Ağustos 1991 tarihli anıya göre aleyhinde çalışmasından korktukları için M.S.P.'liler Karakoç'u kendi gazetelerinde yazmaya zorlamışlardır.⁶⁹ Oysa şair, onların partisinden dava adına en ufak bir ümit taşımamasına rağmen aleyhlerinde yazacak bir karaktere sahip değildir. Yine de baskı altında kaldığı için yazı teklifini kabul eder. *Diriliş*'i çıkarıncaya kadar istemeyerek de olsa “Sur” başlıklı köşede iki ay boyunca yazar. Necip Fazıl ise 1978 yılında *Büyük Doğu*'yu yeniden çıkarmaya başlar.⁷⁰ Hâtıralar 1974 yılında kesilir.

SONUÇ

Sezai Karakoç, modern Türk şiirinin köşe taşlarından biridir. Şairin 1988-1992 yılları arasında *Diriliş* dergisinde yayımladığı “Hâtıralar” serisi, onun 1974 yılına kadar yaşadıklarını detaylı bir şekilde yansıtır. Şurası muhakkak ki bu hâtıralar, Karakoç'un ve çevresindekilerin hayatlarını ortaya koymakla kalmaz, aynı zamanda bir medeniyet dairesinden başka bir medeniyet dairesine geçirilmeye çalışılan, başka bir ifadeyle dönüştürülen Türkiye'nin toplumsal görünüşleri de bu metinlere akseder. Bir başka ifadeyle çağına tanıklık eder.

Şair; bu fırtınalı yıllarda tanıştığı, yakın ilişki içinde olduğu ve idealist yönünü kendisine örnek aldığı Necip Fazıl Kısakürek'e geniş ölçüde yer verir. “Üstadımız” diye andığı şairin verdiği toplumsal mücadele, bu uğurda çektiği çile, hapisane yılları, maddi sıkıntılar ve kişisel zaafı birçok hatıra karşımıza çıkar. İkilinin sağlam temellere yaslanmış olan ilişkisi, Karakoç'un, üstadından daima alçakgönüllü bir tavırla bahsetmesine sebebiyet verir. Bu metinlerden yola çıkarak şunu rahatlıkla söyleyebiliriz: Kısakürek, Karakoç'a özellikle idealist karakteriyle ve engeller karşısında yılmayıp sebat etmeye devam etmesiyle tesir etmiştir.

⁶⁸ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-CXI”, *Diriliş*, S.127-128, 20 Ağustos 1991, s.21.

⁶⁹ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-CXI”, *Diriliş*, S.127-128, 20 Ağustos 1991, s.19-20.

⁷⁰ Sezai Karakoç, “Hâtıralar-CXII”, *Diriliş*, S.129-130, 20 Eylül 1991, s.19.

KAYNAKÇA

- Cemal Süreya, *99 Yüz-İz Düşümler, Söz Senaryosu*, Yapı Kredi Yayınları, 3.baskı, İstanbul 2010.
- Çandır, Muzaffer, "Türk Edebiyatında Hatıra Türü ve Samet Ağaoğlu'nun Hatıra Kitapları", *Türk Dili Dergisi Anı Özel Sayısı*, S.246, T.D.K. Yayınları, Ankara 1972.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-I", *Diriliş*, S.1, 25 Temmuz 1988.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-XXX", *Diriliş*, S.30, 13 Şubat 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-XXXIV", *Diriliş*, S.34, 13 Mart 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-XXXVII", *Diriliş*, S.37, 3 Nisan 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-XXXVIII", *Diriliş*, S.38, 7 Nisan 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-XXXIX", *Diriliş*, S.39, 14 Nisan 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-XLI", *Diriliş*, S.41, 28 Nisan 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-XLIV", *Diriliş*, S.44, 19 Mayıs 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-XLV", *Diriliş*, S.45, 26 Mayıs 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-XLVI", *Diriliş*, S.46, 2 Haziran 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-XLVII", *Diriliş*, S.47, 9 Haziran 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-XLVIII", *Diriliş*, S.48, 16 Haziran 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-XLIX", *Diriliş*, S.49, 23 Haziran 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-LP", *Diriliş*, S.51, 7 Temmuz 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-LII", *Diriliş*, S.52, 14 Temmuz 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-LIII", *Diriliş*, S.53, 21 Temmuz 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-LIV", *Diriliş*, S.54, 28 Temmuz 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-LVI", *Diriliş*, S.56, 11 Ağustos 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-LVII", *Diriliş*, S.57 18 Ağustos 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-LVIII", *Diriliş*, S.58, 25 Ağustos 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-LXI", *Diriliş*, S.61, 15 Eylül 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-LXII", *Diriliş*, S.62, 22 Eylül 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-LXIII", *Diriliş*, S.63, 29 Eylül 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-LXIV", *Diriliş*, S.64, 6 Ekim 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-LXV", *Diriliş*, S.65, 13 Ekim 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-LXIX", *Diriliş*, S.69, 10 Kasım 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-LXX", *Diriliş*, S.70, 17 Kasım 1989.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-LXXI", *Diriliş*, S.71, 24 Kasım 1989.

- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-LXXX", *Diriliş*, S.80, 26 Ocak 1990.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-LXXXII", *Diriliş*, S.82, 9 Şubat 1990.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-XC", *Diriliş*, S.90, 6 Nisan 1990.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-XC", *Diriliş*, S.91, 13 Nisan 1990.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-XCII", *Diriliş*, S.92, 9 Şubat 1990.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-XCV", *Diriliş*, S.97, 25 Mayıs 1990.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-XCVI", *Diriliş*, S.98-99, 1-8 Haziran 1990.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-CIV", *Diriliş*, S.113-114, 15-28 Eylül 1990.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-CII", *Diriliş*, S.109-110, 17-24 Ağustos 1990.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-CXI", *Diriliş*, S.127-128, 20 Ağustos 1991.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-CXII", *Diriliş*, S.129-130, 20 Eylül 1991.
- Karakoç, Sezai, "Hâtıralar-CXIII", *Diriliş*, S.131-132-133, 5 Şubat 1992.
- Kısakürek, Necip Fazıl, "Onu Anlayınca", *Son Posta* Gazetesi, 5 Mayıs 1962.
- Kısakürek, Necip Fazıl, "Teşekkür", *Bugün* Müstakil Siyasi Sabah Gazetesi, 2 Şubat 1968.
- Kısakürek, Necip Fazıl, *Cinnet Mustatili*, 16.baskı, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 2010.
- Okay, Orhan, "Hâtırat", *D.İ.A.*, C.16, T.D.V. Yayınları, İstanbul 1996.
- Perinçek Feyza- Duruel Nursel, *Cemal Süreya- Şairin Hayatı Şiire Dâhil*, Kaynak Yayınları, İstanbul 1995.